

2017

ÅRSRAPPORT



SPAREBANK 1 GUDBRANDSDAL SKAL VÆRE EN
LØNNSOM, SELVSTENDIG ENHET OG ET LOKALT
ALTERNATIV TIL NASJONALE FINANSKONSERN

SpareBank 
GUDBRANDSDAL



04	BANKSJEFEN HAR ORDET
06	PULSEN PÅ GUDBRANDSDALEN
08	BANKENS UTVIKLING I 2017
12	SPAREBANK 1 - ALLIANSEN
14	MAKROØKONOMISKE FORHOLD
19	LOKAL UTVIKLING I 2017
22	REGNSKAPET FOR 2017
24	RISIKOVURDERING AV BALANSEN
28	DRIFTSRESULTATET
28	DISPONERING AV OVERSKUDD
29	SAMFUNNSANSVAR, MILJØ OG LIKESTILLING
30	OPPSUMMERING
33	NØKKELTALL
34	RESULTATREGNSKAP OG BALANSE
36	KONTANTSTRØMOPPSTILLING
36	NOTER
71	ERKLÆRING FRA STYRET OG ADM. BANKSJEF.
72	REVISORS BERETNING

Forside:

Peer Gynt ved Galåvatnet. Regi: Erik Ulfsby.

Foto: Bård Gundersen.



Banksjefen har ordet

Kjære leser av SpareBank 1 Gudbrandsdals årsrapport for 2017.

Årsrapporten gir et innblikk i bankens utvikling det siste året, hovedsakelig den økonomiske og finansielle utviklingen, men den gir også et bilde av hvordan våre kunder og ansatte har det. Vi tar også temperaturen på bank- og finansbransjen og samfunnsutviklingen både lokalt og nasjonalt.

I innledningen til årsrapporten vil jeg snakke om hvorfor banken er til. Hva er hensikten med en lokalbank uten eiere som krever avkastning på egenkapitalen?

Formålet med etableringen var å lære samfunnets svakerestilte å spare. Etter hvert har bankens misjon endret seg i retning av å ta vare på verdier og skape nye verdier, og ambisjonene våre strekker seg fra Otta i nord til Lillehammer i sør.

Bankens misjon er i vår strategi formulert som «Vi skal sikre og skape verdier for kunder og lokalsamfunn i Lillehammer og Gudbrandsdalen».

Ordlyden er tydelig i forhold til hva som er oppdraget og i forhold til hvem vi er til for.

Vår rolle er å hjelpe våre kunder til å forvalte sine verdier, og vi skal bidra til at våre kunder skaper nye verdier. I tillegg skal vi bidra til at lokalsamfunnene i Lillehammer og Gudbrandsdalen blir attraktive å bo i og attraktive å skape arbeidsplasser i.

Dette er et stort oppdrag som er krevende å løse, og som ligger i skjæringspunktet mellom børs og katedral. Hvis vi skal evne å bidra med kapital og kompetanse som monner, så må banken ta en posisjon som næringsutvikler og samfunnsbygger. En forutsetning for å kunne ta en slik posisjon er at vi driver så godt at vi er konkurransedyktige med de beste aktørene i bank og finans på vekst og avkastning.

Bankens misjon gir oss mye energi. Våre ansatte har en ledestjerne å tro på som er større enn bare å levere utbytte til aksjonærer på Aker Brygge. I praksis så skal avkastningen på bankens egenkapital gå tilbake til lokalsamfunnet.

Dette er et oppdrag som vi i banken tar på alvor. Jo bedre vi gjør jobben vår, desto bedre blir det å bo i Lillehammer og Gudbrandsdalen.

Vårt viktigste bidrag er finansiering. De siste 10 årene har vi økt utlånene til familier, husholdninger og bedrifter fra 2,8 til 8,5 mrd kroner. Dette mener vi er et betydelig bidrag til at solide bedrifter får finansiert sine investeringer i verdifulle arbeidsplasser, familier får gode hjem å bo i, og barna våre kan få en trygg oppvekst.

Vi er stolte sponsorer av idrett, kultur og arrangementer og bruker fire til fem mnok årlig på aktiviteter som er med på å gjøre folk flest sine liv rikere og bygdene mer attraktive. Innenfor fritid er mangfoldet stort i vårt område. Folkemusikken og teaterlivet har sterkt fotfeste og idretten har gode levekår.

Innenfor arrangement finner vi mye kompetanse. Vi kan nevne Birkebeinerarrangementene, Furusjøen Rundt, NM på Gålå, Peer Gynt, Rondaståk, Countryfestivalen på Vinstra, Stavsmartnan, Ottamartnan, Fårikålfestival, Ungdomsmusikaler, Litteraturfestivaler, osv. osv. Dette er særdeles viktige tiltak som drar mye folk og oppmerksomhet til området.

Vi er en aktiv samarbeidspartner til Ungt Entreprenørskap Oppland. Vi stiller i juryen og deler ut priser på fylkesmessene og bruker våre rådgivere til å hjelpe elevbedriftene i utarbeidelsen av forretningsplaner. Entreprenørskap er evnen til å se muligheter og gjøre noe med dem. Evnen til entreprenørskap kan trenes, og UE jobber for at flest mulig elever og studenter skal få entreprenørskapsopplæring. Undersøkelser viser at det er langt flere av de som har deltatt i UE sine program som etablerer egen bedrift enn de som ikke har deltatt. Vi tar ungdommen på alvor og håper at vårt engasjement kan bidra til at vi får flere nyetableringer i Lillehammer og Gudbrandsdalen.

Banken deler årlig ut en andel av bankens overskudd til gaver, prosjektmidler og talentstipend. I år vil banken dele ut tre mnok til allmenntilrette formål.

Gavene deles ut til lag og foreninger som hovedsakelig driver med aktiviteter for barn og unge. Prosjektmidlene skal gå til større og konkrete prosjekter med varig verdi. Talentstipendene skal bidra til at unge talentfulle personer skal få anledning til å utvikle eller videreutvikle talentet sitt innenfor kultur, musikk, idrett, utdanning, kunnskap og forskning som kan komme vårt distrikt til gode.

Vi har fortsatt mye ugjort og mangt vi kan forbedre i vårt arbeid med å løse vårt oppdrag. Den største utfordringen er imidlertid knyttet til befolkningsutviklingen spesielt i norddalen, men etter hvert også i midtdalskommunene.

I 2015 skrev Kristian Skullerud en kronikk som het «Et navn i gullskrift – Gudbrandsdalen». Kronikken setter søkelyset på styrken i merkevaren «Gudbrandsdalen», og alt vi som gudbrandsdøler har å tilby.

«Bare ett navn overskygger alt og alle: Gudbrandsdalen. Navnet som favner det hele. Samlebegrepet. Nasjonaldalen. Norges hjerte. Det norske grunnfjell. Historie, kultur og tradisjoner. Byggeskikk og matvaner. Folketro og kristentro. Folkemusikk og folkedans. Jord og skog. Fjell og vidde. Elver og vann. Ekte vinter og ekte sommer. Forfattere, malere og komponister. Ny tid og gammel tid.»

Denne kronikken har vært løftet opp i vår bank og blant flere næringslivsledere i Gudbrandsdalen. Den treffer midt i vår misjon, og midt i vårt samfunnsoppdrag, og har vært til inspirasjon for oss i vårt arbeid.

Mitt syn er at SpareBank 1 Gudbrandsdal har et glimrende utgangspunkt for å ta posisjonen som banken for Gudbrandsdøler og Lillehamringer uansett hvor i landet de bor.

Vi kan ved å bygge videre på alliansesamarbeidet, dagens effektive drift og lønnsomme vekst, sørge for at vi er konkurransedyktige nok til å kunne opprettholde et tjenestetilbud som differensierer oss fra konkurrentene når det gjelder tilgjengelighet, serviceinnstilling og rådgivning. Kort sagt være best på kundeopplevelse.

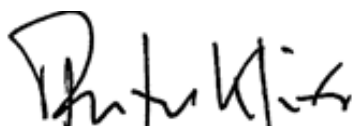
I tillegg må vi ta posisjonen som næringsutvikler og samfunnsbygger. Vår misjon er å sikre og skape verdier for kunder og lokalsamfunn i Gudbrandsdalen og på Lillehammer. Med den tilliten vi opplever å ha i markedet kan vi gradvis utvikle og modernisere samtidig som vi ivaretar vår egenart og vår identitet.

«Vår felles identitet er Gudbrandsdalen og gudbrandsdøler. Uløselig og historisk er vi knyttet sammen.»

Så kjære medborgere i Gudbrandsdalen og på Lillehammer. Valg av bank er et verdivalg!

Avslutningsvis vil jeg rette en takk til våre lojale kunder, gode samarbeidspartnere, styret og ikke minst mine medarbeidere, som aldri sier nei til å ta i et ekstra tak når situasjonen krever det.

Lykke til i 2018.



Per Ivar Kleiven
administrerende banksjef

Pulsen på Gudbrandsdalen

Gårdsatsning ga frihet



Vi hadde to valg – enten bygge ut eller gå for styrt avvikling av melkeproduksjonen, sier gårdbruker Iver Isum.

Vi er på Isum gård i Sør-Fron. I 2015 tok Iver og kona over familiegården hans.

-Tidligere har jeg blant annet pendlet til Oslo og kjørt trakkemaskin i Kvitfjell. Da fikk jeg tid til å tenke på hva jeg ville gjøre med gården, sier han. I dag er det nytt melkefjøs med 40 melkekuer, et hønsehus med 7500 høner og litt kjøttfe på gården. I fjor leverte de 320 tonn melk fra gården. Opp fra 113 tonn da de tok over.

Nå går skraperober, melkeroboter og førmiksere når det trengs. Hele døgnet. Familien har fått mer fritid.

Før ombyggingene måtte Iver i fjøset hver kveld, noe han slipper nå.

-Det er deilig å ikke måtte svare med et bilde av melking når folk legger ut bilder av lørdagskos, sier Iver.

Nytt moderne utstyr og nye bygninger koster.

-Det er dyrt utstyr, men det er mer lønnsomt over tid, sier Iver.

Og når de skulle satse, var de avhengige av banken sin.

- Jeg har brukt flere banker gjennom livet, men det er greit når du er på fornavn med de som hjelper deg, spesielt når prosjektet er så stort som dette, avslutter han.

Best i verden



Han er bare 21 år gammel. Likevel har han allerede jobbet i årevis for det store målet.

Å bli best i verden.

-Det er ikke alltid fristende å stikke ut på en løpetur når det er kaldt, mørkt og vått på høsten. Da pleier jeg å minne meg selv på at målet er å bli verdens beste skiløper, sier Mattis Stenshagen hjemme i sofaen på Follebu i Gausdal.

-Det trigger meg og får meg ut, uansett vær, fortsetter han.

Han trener rundt 800 timer i året. Helt siden han begynte på toppidrettsgymnas på Lillehammer har han trent målrettet. Det gir stadig bedre resultater.

-Tre kilometer før mål under verdenscupen i Planica lå jeg på pallplass, i mål ble jeg nummer sju, forteller Mattis. - Det gjør at jeg ser at målet er oppnåelig.

Så hva kan vi andre lære av denne unge mannen når det gjelder å utvikle seg til å bli enda bedre?

-Jeg vet godt hvorfor jeg ikke er verdens beste ennå. Det å være bevisst på sine svake sider, og jobbe systematisk med å bli bedre, er noe av det viktigste jeg kan gjøre for å nå målet om å gå fra rekrutteringslandslaget til landslaget. Og komme nærmere å være en verdensener, avslutter Mattis.

Før han legger ut på nok en treningstur i surt vær på Skeikampen.

Norges kuleste hytte



Leve Hytter på Øyer er en av Norges ypperste gaseller. De har vokst raskt siden starten i 2012.

I 2017 vant de Dagens Næringslivs gasselékåring i Oppland, og ble nummer fire i Norge.

-Da vi startet var målet klart. Vi skulle lage Norges kuleste hytte og vi skulle drive på en veldig rasjonell måte, sier Arve Noreng, en av grunnleggerne av Øyer-firmaet.

Sammen med Einar Jarmund i Jarmund/Vignæs Arkitekter utviklet de hyttemodellen Vy. Den har vært en suksess siden den ble lansert på hyttemessa i 2014.

-Det var et viktig skritt på veien for oss, sier Arve.

Omsetningen har steget bratt. Fra 15 millioner i første driftsår til 185 millioner etter fem år.

-Målet var aldri å tjene penger, men skal man lykkes må man rigge driften sånn at en kan vokse og drive rasjonelt, sier Noreng. -Vi startet opp med et kontor på garasjeloftet mitt og jeg solgte bilen for å få råd til å komme i gang. Skal man satse som gründer, må en virkelig ville det og ha en bank som er med på det, fortsetter han.

Arve har en ting han mener er en forutsetning for å lykkes, og han deler gjerne hemmeligheten:

-Man må utvikle seg hele tiden, ellers blir man akterutseilt. Og det hjulet går stadig forttere, forteller han.

–Derfor er vi travelt opptatt med å utvikle fremtidens konsepter fra Leve Hytter, avslutter han med et stort smil.

Generasjonsskifte på loftet



Fjellområdene på begge sider av Gudbrandsdalen kalles ofte toppetasjen eller loftet i dalen. Der har det i generasjoner vært viktig med turisme. På Venabygdsfjellet er en ny generasjon i gang. For tre år siden tok det unge paret Elise Marie Løkken og Sindre Spidsberg over Spidsbergseter Resort Rondane etter Sindres foreldre.

–Jeg har vokst opp med å tenke at jeg skal ta over og drive dette videre, forteller Sindre i kafeen på det tradisjonsrike stedet.

–Så jeg var heldig som traff Elise som hadde erfaring fra turistbransjen og ville være med på det, fortsetter han.

På tre år har de økt omsetningen kraftig og de har spisset markedsføringene mot nye målgrupper. Før var 95 prosent av gjestene norske. Nå blir det stadig flere utlendinger, og de kommer på andre tidspunkt enn de norske.

–Digitale kanaler er den viktigste

markedsføringen vår. Hadde vi ikke brukt det målbevisst, tror jeg ikke vi ville hatt samme veksten, sier Sindre.

Nå ønsker de seg kontakt med flere unge som har tatt over et sted eller er i ferd å gå inn i den viktige turistnæringen i Gudbrandsdalen.

–Jeg tror det er viktig at vi blir enda flinkere til å samarbeide for å få flest mulig turister, norske og utenlandske, til å velge vår dal og våre fjell som sitt feriemål, avslutter Sindre.



Bankens utvikling i 2017

Forretningside

SpareBank 1 Gudbrandsdal skal være en lønnsom, selvstendig enhet og et lokalt alternativ til nasjonale finanskonsern.

Bankens formål

SpareBank 1 Gudbrandsdal skal sikre og skape verdier for kundene og lokalsamfunnene i Gudbrandsdalen og Lillehammer. Vi er banken for gudbrandsdøler og lillehamringer og andre som assosierer seg med våre verdier og holdninger. Vi skal konkurrere med de beste aktørene i bransjen på avkastning, bidra til lokal verdiskaping og til å øke lokalsamfunnets attraktivitet.

Markedsområdet

Markedsområdet strekker seg langs E6 aksene fra Otta i nord til Lillehammer i sør. Dette inkluderer kommunene Sel, Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebru, Øyer, Gausdal og Lillehammer.

Kunde grunnlaget i dette området består av snaut 60.000 innbyggere, i tillegg til et næringsliv med en bredde som strekker seg fra primærnæringer til høyteknologi og fra enkeltpersonforetak til store aksjeselskap og offentlig forvaltning.

Våre forretningsområder

Personmarkedet

Banken har avdelinger på Otta, Vinstra, Sør Fron, Ringebru og Lillehammer. Hovedkonteret er lokalisert på Vinstra. I tillegg er bankens kundesenter organisert under personmarkedet. Kundesenteret er servicesenter for hele markedsområdet og betjener kunder fra person- og bedriftsmarkedet. I tillegg er en noe fagansvar lagt til kundesenteret.

Avdelingene har stor grad av selvstendighet slik at beslutninger som

har betydning for kunden tas så nær kunden som mulig. Avdelingene betjener lag, foreninger og næringsdrivende i tillegg til personmarkedet.

Vi er opptatt av å gi en god kundeopplevelse, og prioriterer tilgjengelighet, servicegrad og responstid. Da er det hyggelig å oppleve at vi gjentatte ganger har hatt av landets mest fornøyde kunder i kundetilfredshetsmålinger foretatt i bransjen.

Vi ser at kundedadferd og krav til tilgjengelighet endrer seg med økt etterspørsel etter tjenestetilbud og produkter på digitale flater. Nettmøte er en ny mulighet for våre kunder til å snakke med våre rådgivere. Vi er opptatt av at utflytta døler skal ha samme servicegrad som fastboende døler.

2017 ble et år med stor kundetilgang og sterk utlånsvekst. Utlånsveksten endte på 11,2 %, mens innskuddsveksten ble på 8,4 %.

Vi tar markedsandeler!

Utlån til personkunder er i stor grad relatert til boligfinansiering og kvaliteten på porteføljen er god. Stort press i boligmarkedet og innstramminger i boliglån forskriften fra Finanstilsynet har medført mye fokus på boligfinansiering, noe som har preget både mediebildet og henvendelsene vi får fra våre kunder.

Innen sparing og plassering ser vi det som viktig å motivere de unge til å starte sparing til fremtidig bolig så tidlig som mulig. I tillegg er rådgivning innen pensjonssparing viktig for mange av våre voksne kunder.

Gode forsikringsdekninger er av stor betydning for våre kunder og gjennom vårt samarbeid med SpareBank 1 Forsikring leverer vi forsikringsløsninger som gir våre kunder trygghet i hverdagen.

Vår samlokalisering med Eiendoms-

megler 1 er til stor nytte både for banken og meglerforetaket og bidrar til at vi kan yte god rådgivning og service til de av våre kunder som skal selge eller kjøpe eiendom.

Stor kundepågang har bidratt til et år med stor aktivitet i alle avdelinger. Våre ansatte har på en mesterlig måte tatt godt vare på nye og gamle kunder!

Bedriftsmarkedet

Etterspørselen i bedriftsmarkedet økte også i 2017 og utlånsveksten endte på 14,7 %. Innskuddene ble imidlertid redusert med 2,6 %. Dette skyldtes hovedsakelig at en større innskuddskunde valgte å forlate oss til fordel for en konkurrent. Det har vært bra investeringsvilje i næringslivet i 2017, men veksten kommer også som følge av at vi stadig vinner nye kunder. Porteføljen viser god utvikling i kvalitet, og avdelingen fortsetter å bidra sterkt til bankens resultat.

Vi er stolte og ydmyke over at vi fortsatt har landets mest fornøyde bedriftsmarkedskunder målt i SpareBank 1 Alliansen's TRIM-undersøkelse. Vi er aktive i Ungt Entreprenørskap i Oppland, og holder kurs i «Hvordan lage forretningsplaner» på skolene i Gudbrandsdal og Lillehammer. Vi får gode tilbakemeldinger på våre bidrag, og håper at vi skal bidra til at det vokser frem nye gründere og ledere gjennom disse programmene.

Vi har gjennom året bidratt til gode arrangementer for viktige næringer, gjennom Gardsgründer-programmet, Midtdalsbonden, Næringslivets dag på Rudi Gard, Gudbrandsdal Musikkfest og Verdiskapningsprisen i regi av Midt-Gudbrandsdal Næringsforening (MGNF). På sistnevnte arrangement hadde vi også den hyggelige rollen å dele ut pris til gasellebedrifter i Midt-Gudbrandsdalen.

Lønnsomhet

Resultat før skatt i 2017 ble på 142,1 mnok. Dette gir en egenkapitalavkastningen før skatt på 18,6 %. Resultat før skatt utgjør 1,96 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Vekst

Bankens forvaltningskapital vokste i 2017 med 893 mnok inkl. vår eksponering mot SpareBank 1 Boligkreditt AS. Bankens forvaltningskapital inkl. SpareBank 1 Boligkreditt er på 9.553 mnok pr. 31.12.2017.

Soliditet

Bankens egenkapital er på 821,1 mnok ved utgangen av 2017. Dette utgjør 10,8 % av bankens balanse. Vårt minimumsmål for egenkapitalandelen er 10 %.

Vårt viktigste styringsparameter er:

“Vi skal bygge kapitaldekning gjennom å levere egenkapitalavkastning som over tid er høyere enn veksten.”

Kapitaldekningen for banken, inklusiv overgangsordningen som gjelder ut 2017, er på 19,9 % pr. 31.12.2017. Ren kjernekapital er på 17,7 %. Differansen mellom ren kjernekapital og kapitaldekning er effekten av vårt ansvarlige lån på 100 mnok.

Regulatoriske myndigheters bransjekrav til ren kjernekapitaldekning pr. 31.12.2017 er på 12,0 %. Banken mottok Finanstilsynets Pilar II påslag i Q4 med virkning fra 31.12.2017. Pilar II påslaget er et bankspesifikk soliditetskrav som legges til bransjekravet til ren kjernekapital. Bankens Pilar II påslag ble fastsatt til 2,2 %. I tillegg har styret i banken besluttet en egenpålagt buffer på 0,5 %. Det samlede kravet til ren kjernekapital for SpareBank 1 Gudbrandsdal er dermed på 14,7 %. Kravet til kjernekapitaldekning er på 16,2 % og kravet til kapitaldekning er på 18,2 %.

I 2017 har bankens rene kjernekapitaldekning økt fra 15,7 % til 17,7 %. Vi innfrir regulatoriske krav til ren kjernekapitaldekning med god margin. (se tabell under)

Banken har ikke innhentet fondsobligasjoner og benytter derfor ren kjernekapital til å innfri kravet til Tier 1 kapital. Vi innfrir regulatoriske krav til kjernekapitaldekning med akseptabel margin.

Banken økte i 2017 det ansvarlige lånet fra 60 mnok til 100 mnok. Bankens kapitaldekning har i løpet av 2017 økt fra 17,3 % til 19,9 %. Vi innfrir regulatoriske krav til kapitaldekning med akseptabel margin.

Den sterke veksten banken har opplevd de siste årene har utfordret bankens soliditet i forhold til myndighetenes opptrapping av soliditetskravene. Dette er konsekvensen av en strategisk beslutning om at vi ønsket å bruke åpningen i markedet til å tilføre banken et større forretningsgrunnlag, noe som har styrket bankens lønnsomhet. Konsekvensene har vært grundig utredet i forkant av de strategiske beslutningene, med marginalt avvik i forhold til det faktisk oppnådde resultatet.

Vi forventer etter hvert å komme over i en konsolideringsfase med lavere vekst, noe som vil ha positiv innvirkning på soliditeten.

Kapitalkrav for SpareBank 1 Gudbrandsdal pr 31.12.2017	Krav	Faktisk
Bransjekrav til ren kjernekapital	12,0 %	
Pilar II påslag	2,2 %	
Egenpålagt buffer	0,5 %	
Krav til ren kjernekapital	14,7 %	17,7 %
Krav til Tier I kapital	1,5 %	
Krav til kjernekapital	16,2 %	17,7 %
Krav til Tier II kapital	2,0 %	
Krav til kapitaldekning	18,2 %	19,9 %

Kundetilfredshet

Bankene i alliansen gjennomfører hvert andre år en landsomfattende kundetilfredshetsundersøkelse i regi av TNS Gallup. SpareBank 1 Gudbrandsdal har høyeste score blant bankene i alliansen på både personmarkedsområdet og i bedriftsmarkedet i undersøkelsen fra 2016. Styret er svært godt tilfreds med resultatene.

Organisasjon

Ved utgangen av 2017 hadde banken en bemanning på 62,4 årsverk fordelt på 67 ansatte. Antallet inkluderer årsverk til vaktmester. I 2017 har en ansatt sagt opp sin stilling og gått av med AFP. I tillegg har vi ansatt to personer. En person i fast stilling, samt en person i et engasjement i ett år for å arbeide med å rekruttere nye kunder knyttet til sponravtaler.

De ansatte fordeler seg på 39 kvinner og 28 menn. Bankens ledergruppe består av 1 kvinne og 4 menn.

Autorisasjonsordningene

Autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere (AFR) er en nasjonal autorisasjonsordning som fremmer og sikrer nødvendig kunnskap, holdninger og ferdigheter hos finansielle rådgivere. Dette gjøres ved at rådgiverne må dokumentere sin kompetanse gjennom en kunnskapsprøve og en omfattende praktisk prøve. Målet er å styrke kvaliteten på finansiell rådgivning overfor kunder. At alle som arbeider innenfor feltet finansiell rådgivning har den nødvendige kompetanse og etterlever god rådgivningsskikk er av avgjørende betydning for både kundene og banken.

Sparebank 1 Gudbrandsdal har i dag 30 autoriserte rådgivere.

Tilsvarende godkjenningsordning finnes også for selgere av skadeforsikring. Banken har i dag 21 rådgivere som har gjennomført godkjenningsordningen.

Nye kompetanseprofiler er under utarbeidelse og vi vil ved hjelp av den nylig gjennomførte kompetansekartleggingen fortløpende tette identifiserte kompetansegap.

Sykefravær

Det totale sykefraværet var på 6,9 % i 2017, mot 5,7 % i 2016. Det er spesielt fravær utover 16 dager og langtidsfraværet som drar opp det gjennomsnittlige sykefraværet. Banken arbeider med å holde sykefraværet så lavt som mulig, og har hatt stor fokus på dette i AMU arbeidet. Vi har hatt opplæring i sykefraværsoppfølging av ledere, tett oppfølging av de sykemeldte, tett samarbeid med bedriftshelsetjeneste og ergonomisk tilpasning av arbeidsplasser. Videre legger vi til rette for at de ansatte gjennom muligheten for fysisk aktivitet skal få økt trivsel på arbeidsplassen. Banken er også tilknyttet IA avtalen.

Vi har ikke hatt sykefravær som følge av ulykker på arbeidsplassen.

Tabellen nedenfor viser sykefraværet eksklusiv permisjoner og fravær pga. barns sykdom målt pr. kvartal.

Sykefravær i %	1-3 dager	4-16 dager	> 16 dager	Totalt
1. kv.	1,1 %	2,1 %	9,1 %	12,3 %
2. kv.	0,5 %	0,7 %	6,2 %	7,4 %
3. kv.	0,3 %	0,7 %	2,0 %	3,0 %
4. kv.	0,8 %	0,8 %	1,8 %	3,4 %

Styret legger til grunn at alle ansatte har like muligheter til personlig og faglig utvikling, og at ingen behandles i strid med diskrimineringsloven. Spesielle tiltak i denne forbindelse er ikke funnet nødvendig.

Tillitsvalgte

Samarbeidet med de ansattes tillitsvalgte fungerer godt. Alliansen gjennomfører hvert andre år en organisasjonsundersøkelse. Resultatet av denne undersøkelsen gjennomgås, bearbejdes og rapporteres til styret. Resultatet av undersøkelsen for 2017 var meget bra. Det har vært avholdt samlinger og allmøter for bankens ansatte hvor fokus blant annet har vært bygging av bedriftskultur, etiske retningslinjer, effektiviseringsprosjektet og innføring av CRM.

Bankens styrende organer

Kjønnfordelingen i bankens styrende organer er slik:

Generalforsamling:

8 kvinner og 9 menn

Styret:

3 kvinner og 4 menn

Valgkomité:

3 kvinner og 2 menn

Eiendomsmegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS

Selskapet har hatt et godt år i 2017. Aktivitetsnivået har vært høyt, og selskapet leverer et godt resultat.

Banken eier ved utgangen av året 60 % av selskapet. Det strategiske rasjonale

for investeringen er basert på at synergieffekten av å kunne tilby hele verdikjeden fra omsetning av fast eiendom til distribusjon av boliglån og forsikring skal øke verdiskapingen. I tillegg vil større markedsandel i eiendomsmeglervirksomheten enn i banken, i et strategisk viktig vekstområde, gi grunnlag for økte markedsandeler totalt sett.

Eiendomsmegler 1 kjeden er Norges største eiendomsmegler de siste

åtte årene. EM 1 omsatte flest boligenheter (26.889 enheter) av meglervirksomhetene i Norge i 2017. DNB Eiendom omsatte nest flest med 23.529 enheter.

I Oppland er DNB Eiendom størst med en omsetning på 620 enheter (48,7 %). Eiendomsmegler 1 kjeden er nest størst med en omsetning på 299 enheter (23,5 %).



SpareBank 1 - alliansen

SpareBank 1-alliansen er et bank- og produksamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom de felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

SpareBank 1-alliansen er Norges nest største finansgruppering. Alliansen består av 14 selvstendige banker som er fullverdige leverandører av finansielle produkter og tjenester til privatpersoner, bedrifter og organisasjoner.


Kundene skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er den beste på nærhet, lokal forankring og kompetanse. Totalt har alliansen ca. 7000 medarbeidere, hvorav ca. 1200 er tilknyttet SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet med datterselskaper.

SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet utgjør Alliansesamarbeidet.

Hensikten med Alliansesamarbeidet er å levere attraktive produkter og tjenester med fokus på gode kundeopplevelser for å bidra til SpareBank 1-bankenes konkurransekraft og lønnsomhet, slik at de forblir sterke og selvstendige.

Alliansesamarbeidets visjon er: Attraktivt for kundene og bankene.


Disse **14** selvstendige bankene utgjør SpareBank 1-alliansen



- SpareBank 1 BV
- SpareBank 1 Gudbrandsdal
- SpareBank 1 Hallingdal Valdres
- SpareBank 1 Lom og Skjåk
- SpareBank 1 Modum
- SpareBank 1 Nord-Norge
- SpareBank 1 Nordvest
- SpareBank 1 Ringerike Hadeland
- SpareBank 1 SMN
- SpareBank 1 SR-Bank ASA
- SpareBank 1 Søre Sunnmøre
- SpareBank 1 Telemark
- SpareBank 1 Østfold Akershus
- SpareBank 1 Østlandet

Av de 14 selvstendige sparebankene som inngår i SpareBank 1-alliansen er det både:

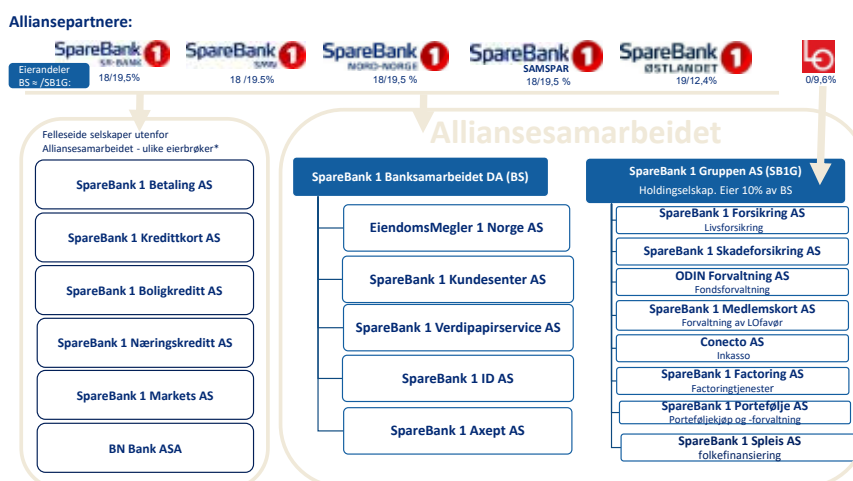
- ✓ Børsnoterte banker
- ✓ Egenkapitalbevisbanker
- ✓ Aksjesparebank



3

SpareBank 1 Banksamarbeidet leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og utviklingstjenester til alliansebankene som kunder, og bidrar til at felles utvikling og felles aktiviteter gir bankene stordrifts- og kompetansefordeler. Selskapet eier og forvalter også alliansens immaterielle rettigheter under det felles

merkevarenavnet SpareBank 1. SpareBank 1 Banksamarbeidet utvikler og leverer felles IT/mobilløsninger, merkevare- og markedsføringskonsept-er, forretningskonsept-er, kompetanse, analyser, prosesser, beste-praksis-løsninger og innkjøp.





Peer Gynt ved Gálavatnet.
Regi: Erik Ulfby.
Foto: Bård Gundersen

Makroøkonomiske forhold

Internasjonalt

Verdensøkonomien viste i 2017 klare tegn på økt optimisme og sterkere vekst. Aktiviteten hos flere av Norges sentrale handelspartnere tok seg opp og arbeidsledigheten falt i flere land til lavere nivåer enn i perioden før finanskrisen. I tillegg så man høyere investeringsvekst og fortsatt sterk forbruksvekst. Utviklingen har vært understøttet av en svært ekspansiv pengepolitikk som har inkludert utradisjonelle tiltak, i form av verdipapirkjøp, i mange land. Det lave rentenivået må ses i sammenheng med en prisvekst som har holdt seg lav. I takt med at aktiviteten har økt har sentralbankene i flere land startet utfasingen av de ekstraordinære tiltakene, og også hevet styringsrenten enkelte steder.

USA var et av landene som var tidlig ute med rentekutt og verdipapirkjøp (kvantitative lettelser) for å stimulere til økt økonomisk aktivitet etter finanskrisen. Tiltakene har hatt ønsket effekt og i 2017 tiltok veksten, mens arbeidsledigheten ble ytterligere redusert. Den økende aktiviteten førte til tre rentehevinger fra den amerikanske sentralbanken FED gjennom året, samtidig som det ble iverksatt en gradvis nedskalering av sentralbankens balanse. Den pengepolitiske innstrammingen vil i noen grad kunne bli motvirket av skattereformen som ble vedtatt mot slutten av året.

I Eurosonen fortsatte bedringen i økonomisk aktivitet gjennom fjoråret, og veksten endte antagelig på sitt høyeste nivå siden før finanskrisen. Fremgangen var bredt basert med økt inntektsvekst og sterkere fremtidsstro som igjen påvirket forbruk og investeringsnivå i en positiv retning. Prisveksten steg noe, men utviklingen var ikke tilstrekkelig sterk til at den europeiske sentralbanken gjorde endringer i

den ekspansive pengepolitikken. Imidlertid ble det annonsert at verdipapirkjøpsprogrammet nå vil bli trappet ned. Verdipapirkjøpene vil etter planen bli avsluttet høsten 2018 dersom økonomien ikke opplever ytterligere tilbakeslag.

Situasjonen i fremvoksende økonomier tok seg også opp gjennom fjoråret. Veksten endte samlet sett på 4,5 %. Årsaken til fremgangen skyldtes i stor grad positiv utvikling i de råvareeksporterende økonomiene. Kina stod for et solid bidrag, med en vekst i overkant av 6 %. Veksten i Kina tilskrives ekspansiv finanspolitikk og høy aktivitet i boligmarkedet. Flere forhold taler for at Kinas veksttakt vil bli noe lavere fremover.

Nasjonalt

Aktiviteten i Fastlands-Norge tok seg opp i 2017 etter et 2016 med den svakeste veksten siden finanskrisen. Veksten ble om lag fordoblet, til i underkant av 2 %. Dette ligger tett opptil den årlige veksttaket som Norges Bank forventer de nærmeste årene.

Boliginvesteringene har vært en av de sentrale bidragsyterne til økt vekst. Som følge av sterk prisutviklingen i boligmarkedet over flere år, og særlig i 2016, ble det igangsatt bygging av et betydelig antall boliger i 2017. I januar 2017 kom det et omslag i boligmarkedet. Prisendringen var særlig markant i Oslo, hvor prisene også hadde steget kraftig mot slutten av 2016. På tross av omslaget endte årsveksten i boligprisene i Norge på 5,7 %. Nedgangen fra begynnelsen av året sammenfalt med myndighetenes beslutning om videreføringen og tilstramming av boliglånsforskriften. Det er grunn til å anta at omslaget i markedet vil kunne påvirke boligbyggingen i årene fremover.

En tyngende faktor for veksten i norsk økonomi de senere år har vært fallet i oljeprisen, med påfølgende fall i oljerelevante investeringer. Gjennom 2017 tok oljeprisen seg opp med om lag 10 USD per fat. Samtidig har nedgangen i aktivitet medført en rekke tiltak som har redusert kostnadsnivået i sektoren. Oljeinvesteringene har trolig bunnet ut og vil øke i tiden fremover. Med forventninger om et høyere investeringsnivå også i øvrige bedrifter, ventes en positiv impuls fra realinvesteringer for økonomien fremover.

Positive utsikter, bedring i reallønnsvekst og et fortsatt lavt rentenivå ga grunnlag for en god forbruksvekst i husholdningene i 2017. Dette gjaldt særlig forbruk av tjenester. Husholdningene har imidlertid økt sin gjeldsbelastning ytterligere og er, gitt høy andel av boliglån med flytende rente, utsatt for endringer i rentenivået. Arbeidsmarkedet bedret seg gjennom året målt ved både arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) og registrert ledighet hos NAV. Ledigheten var i november 2017 på 4,1%.

Prisveksten, målt ved konsumprisindeksen (KPI), ble betydelig redusert i 2017, etter å ha nådd en topp på 4,4 % sommeren 2016. Den relativt høye prisveksten i 2016 var i stor grad en konsekvens av at den norske kronen hadde falt i verdi, med påfølgende prisvekst på importerte varer. I 2017 avtok denne effekten og prisveksten ble redusert til i overkant av 1 %, et nivå godt under styringsmålet for pengepolitikken på 2,5 %.

Bedringen av situasjonen i norsk økonomi gjennom fjoråret var ikke av en slik grad at Norges Bank ønsket å heve styringsrenten fra 0,5 %. Sentralbanken la vekt på at man bør gå varsomt frem i rentesettingen, men at en første renteheving ikke er langt unna i tid dersom norsk og internasjonal økonomi

utvikler seg som forventet.

Finanspolitikken bidro også i ekspansiv retning i 2017. Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet, som måler den underliggende pengebruken av oljeinntektene, økte til 220 milliarder kroner. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge innebar dette en vekstimpuls i økonomien på 0,4 %. I forhold til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskuddet 2,9 % i 2017, en tidel lavere enn handlingsregelen. Regelen ble i 2017 redusert fra 4 til 3 % for å reflektere en lavere forventet realavkastning fra oljefondet,

hvilket isolert sett taler for lavere innføring av midler fra oljefondet inn i norsk økonomi.

Syssetsetting

I 2017 er syssetsettingen i Norge økt med 49.000. Antallet helt ledige er redusert med 55.000 og er nå på 65.000. Dette utgjør 2,4 % av arbeidsstyrken.

I Oppland er det registrert 1.559 helt ledige, noe som utgjør 1,6 % av arbeidsstyrken. Dette er 161 færre enn i fjor på samme tid.

I vårt markedsområde er det en marginal økning i ledigheten i Lillehammer og i Øyer. I Nord-Fron og Ringeby er det en signifikant reduksjon i ledigheten. I de øvrige kommunene er det mindre endringer fra i fjor. Alle kommunene med unntak av Sel ligger lavere enn landsgjennomsnittet når det gjelder helt arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken.

Bedrede vekstutsikter vil trolig bidra til at arbeidsledigheten vil fortsette å falle på kort sikt. Hvilke konsekvenser dette vil gi lokalt er usikkert.

Kommune	Arbeidsledige					
	2014	2015	2016	2017	Endring	1 % *
Lillehammer	193	238	181	188	7	1,6 %
Nord-Fron	61	60	76	64	-12	2,2 %
Sel	86	92	94	88	-6	3,0 %
Sør-Fron	28	29	31	30	-1	1,8 %
Ringeby	39	33	35	22	-13	1,0 %
Øyer	49	57	41	48	7	1,8 %
Gausdal	58	43	40	38	-2	1,1 %
Sum	514	552	498	478	-20	

* Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken. Helt ledige omfatter alle som søker inntektsgivende arbeid ved NAV samt har vært uten inntektsgivende arbeid de siste to ukene og er tilgjengelig for det arbeid som søkes.





Prisvekst

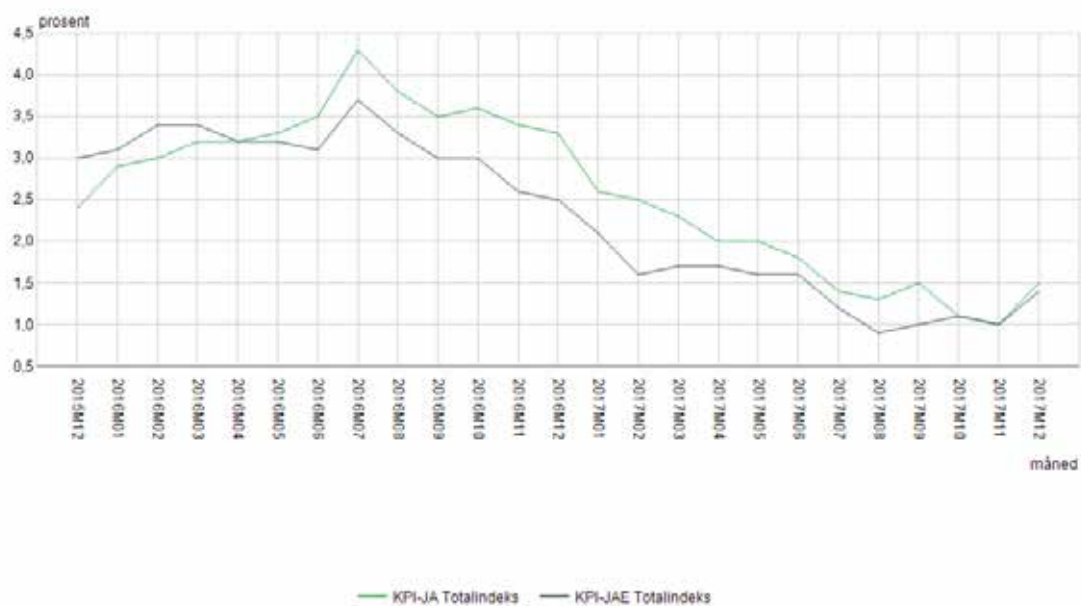
Norges Bank har et mål om en årsvekst i konsumprisene (KPI) på 2,5 %. KPI økte med 1,6 % fra desember 2016 til desember 2017.

Den viktigste bidragsyteren til tolv månedersendringen var prisen på elektrisitet. Prisen på strøm inklusive nettleie økte med 8,0 % i 2017. Prisene på møbler og husholdningsartikler falt med 2,3 % i samme tidsperiode og var den viktigste konsumgruppen som trakk

prisene nedover.

Konsumprisveksten justert for avgifter og elektrisitet steg med 1,4 % i 2017. Den viktigste årsaken til prisveksten var at prisen på utdanning steg med 4,3 %.

Konsumprisindeks. Endring fra samme måned året før.



Kilde: Statistisk sentralbyrå

Boligmarkedet

I 2017 steg bruktboligprisene med 0,7 % for hele landet sett under ett. Prisveksten for nye boliger var på 2,2 %. Det er eneboligene som har den høyeste prisveksten med til sammen 4,2 %.

Det er imidlertid store geografiske variasjoner. Hovedstadsområdet skiller seg ut med ett prisfall på 3 % i Oslo og Bærum på brukte boliger, mens

Akershus utenom Bærum steg med 3,1 %.

I Stavangerregionen har det vært stor nedgang i boligprisene under perioden med oljeprisfall. I 2017 steg bruktboligprisene med 3,7 %.

Hedmark og Oppland har den høyeste prisveksten på brukte boliger med hele 6,4 % vekst.

Boligmarkedet i dag synes høyt priset

spesielt i noen utvalgte pressområder.

Dette til tross for at boligene i utgangspunktet selges til personer med et grunnleggende behov for et sted å bo, og boligene som blir omsatt som sekundærboliger som hovedregel går i utleie.

DNB Markets tror at bruktboligprisene skal ned med 3,5 % i 2018, for deretter å stige med 0,5 til 2 % de neste to årene.



SpareBank 1 Betaling (VIPPS)

Høsten 2017 ble SpareBank1-alliansen sin mobilbetalingstjeneste mCASH slått sammen med Vipps. Flere norske bankgrupperinger gikk inn på eiersiden i selskapet, og samtlige norske banker har Vipps som sin mobilbetalingstjeneste. Bank ID og BankAxept skal fusjonere med Vipps for å ta opp kampen om de framtidige betalingsløsningene. Vipps har mål om å være Nordens ledende finansteknologi miljø og for SpareBank 1 vil eierandel og tett samarbeid med Vipps være viktig for å holde på kunderelasjoner etter innføringen av PSD2. Vipps vil i løpet av 2018 lansere flere tjenester som vil forenkle bankkundernes hverdag og med kontointegrasjon også sørge for å holde kostnadene nede.

Spørsmålet mange stiller seg er om de tradisjonelle bankene og finansinstitusjonene vil bestå i møtet med det noen kaller en finansteknologisk revolusjon.

Handels- og reiselivsaktører, som Komplett og Norwegian, samt teknologi-selskaper, som Google, Facebook og Apple tar utgangspunkt i kundedata, merkevare og kapital og starter egne banker. Investeringer i Fintech-industrien de siste fem årene har nådd 50 mrd. USD ifølge Dagens Næringsliv.

Delingsøkonomien er i sterk vekst. Tilliten til etablerte merkevarer svekkes og den nye generasjonen kunder søker nye løsninger. Forbrukerens fokus skifter fra eierskap til tilgjengelighet. Tjenester som Airbnb og Uber skaper nye økosystem og interaksjonsformer der finansielle tjenester er inkludert.

Spørsmålet er om disse nye aktørene kan tilfredsstille den nye generasjonen

forbrukere og utkonkurrere bankenes etablerte forretningsmodell.

P2P (person til person) lån har høy vekst i USA og Storbritannia og er alternativer til tradisjonelle banklån. Utlånsvirksomheten er det området som opplever minst konkurranse fra Fintech. Bankene har et konkurransefortrinn i lav finansieringskostnad gjennom banklisensen (konsesjonen).

Innenfor forsikring og spare- og plasseringsområdet benyttes i økende grad selvbetjente løsninger. Dette er en trend som vil forsterkes etter hvert som robotrådgivere basert på lærende algoritmer blir i stand til å gi presise råd basert på kundedata. I tillegg vil lov og forskrift presse lønnsomheten gjennom MIFID II og forbud mot returprovisjoner, noe som vil favorisere selvbetjente plattformer ytterligere.

Betalingsområdet er navet i kunderelasjonen og 80% av kundens interaksjon med banken er her. Norge er i særstilling på betalingsområdet gjennom firepartsmodellen der BankAxept står for 80% av kortbruken. Det nye EU direktivet PSD2 vil åpne opp infrastrukturen, og flere aktører vil lansere egne mobil lommebok- og POS-løsninger

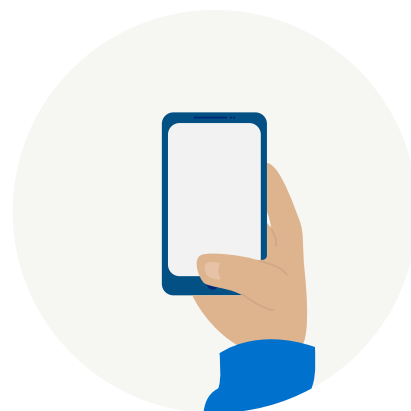
IF-forordningen er regulatoriske myndigheters verktøy til å kontrollere forretningsmodellene på kortområdet. Forordningen vil medføre at bankenes interchange inntekter blir redusert. I tillegg vil forordningen kunne påvirke innretningen av prioriteringsregelen, hvor BankAxept ligger inne som forhåndsvalg når kunden har kombinerte kort. Forskjellen i priser mellom BankAxept og VISA/MC vil bli redusert. Det kan øke brukerstedenes interesse for internasjonale kort. Totalprisen vil fortsatt være

høyere enn ved BankAxept, sett fra et brukersteds perspektiv, og i BankAxept er risikoen lavere ved at bankene har et regelverk for dekningskontroll og tapsfordeling.

Det synes klart at over tid vil inntektene kunne bli kraftig redusert innenfor bankenes nåværende forretningsmodell etter hvert som lov og forskrift åpner opp for andre aktørers inntreden, samtidig som kundenes adferd endres i takt med den teknologiske utviklingen.

Kampen om nye bankuavhengige kundeflater er i gang og lanseringen av Vipps i det norske markedet er den første av flere potensielle lignende hendelser i tiden som kommer.

SpareBank 1 kan ikke gi fra seg kundegrensensnittet. Kampen står om trafikk (for oss) og relevans (for kunden). Våre initiativ må ta utgangspunkt i konkrete behov hos våre kunder og være relevante. I den forbindelse har vi en rekke styrker knyttet til distribusjonskraft, nærhet og relasjon til kundene, samt kundeinnsikt basert på store mengder kundedata.



Lokal utvikling

Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen i Norge i 2017 viser en økning på ca. 38.500 personer. Dette tilsvarer en årlig vekst på 0,7 %. Befolkningsveksten i Norge har ikke vært så lav siden 2005. Nedgangen i

veksten skyldes hovedsakelig redusert nettoinnvandring. Befolkningen øker relativt sett mest i Akershus, Vest-Agder og Sør-Trøndelag. Ved utløpet av 2017 bor det 5.297.000 personer i Norge.

Folketallet i Oppland økte med 418 per-

soner eller 0,2 %. Kommunene i vårt markedsområde har varierende befolkningsutvikling. Lillehammer og Øyer har befolkningsvekst, mens de øvrige kommunene har tilbakegang. Endringene er små, men indikerer en lite heldig utvikling.

Kommune	Folketall				
	2014	2015	2016	2017	Endring fra i fjor
Lillehammer	27.028	27.476	27.781	27.960	179 0,6 %
Nord-Fron	5.765	5.741	5.723	5.721	-2 0,0 %
Sel	5.974	5.935	5.916	5.872	-44 -0,7 %
Sør-Fron	3.191	3.154	3.163	3.159	-4 -0,1 %
Ringebu	4.495	4.464	4.502	4.445	-57 -1,3 %
Øyer	5.090	5.072	5.082	5.154	72 1,4 %
Gausdal	6.237	6.227	6.204	6.139	-65 -1,0 %
Sum	57.780	58.067	58.371	58.450	79 0,1 %



Konkurser

I løpet av de tre første kvartalene i 2017 viser antallet registrerte konkurser i Konkursregisteret en nedgang på 182 konkurser sammenlignet med 2016.

Det er i løpet av de tre første kvartalene i 2017 registrert i alt 3.331 konkurser. I Oppland ble det registrert 81 konkurser i samme tidsrom, noe som er 15 færre enn i 2016.

Tre av fire konkurser er foretakskonkurser (733 stk). Øvrige konkurser (220 stk) er konkurser i enkeltpersonforetak og personlig konkurser.

Nyetableringer

Det var i alt 577.067 (565.054) bedrifter i Norge pr. 1. januar 2018. Dette er en økning på 12.013 fra året før (565.054). 65 % av disse virksomhetene har ingen ansatte. Relativt sett øker antall virksomheter mest i bedrifter med 50-99 ansatte. Det er også god vekst i de aller minste bedriftene.

I vårt markedsområde er det i alt 7.492 registrerte virksomheter. Dette representerer en økning på 60 bedrifter sammenlignet med 2016.

NHOs Kommune-NM rangerer kommunene etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi.

På fylkesnivå rangeres Oslo, Akershus og Sør-Trøndelag høyest. De nordligste fylkene, innlandsfylkene og fylker uten

større byer kommer svakest ut.

Oppland fylkeskommune er rangert som nummer 15 av 19 fylker. Oppland scorer svakt på næringsliv, demografi og kompetanse, og middels på arbeidsmarked og kommuneøkonomi.

Kommunene rangeres i fem kategorier henholdsvis best, nest best, middels, nest dårligst og dårligst. De beste kommunene i Norge er Sola, Bærum, Oslo, Ullensaker og Asker. De svakeste kommunene er Kvalsund, Ballangen, Loppa, Engerdal og Kvæfjord.

I vårt markedsområde plasserer kommunene seg slik:

Kommune	Plassering	Kategori
Lillehammer	48	best
Nord-Fron	264	nest dårligst
Sel	305	nest dårligst
Sør-Fron	284	nest dårligst
Ringebu	162	nest best
Øyer	164	nest best
Gausdal	218	middels

I Innlandet er det det klar fremgang for alle de større bykommunene.

Samlet sett er resultatene fra årets Nærings-NM positive for Lillehammer-regionen, som forbedrer posisjonen i forhold til i fjor på indikatorene arbeidsmarked og demografi. Det er gledelig at sysselsettingen er høy og at befolkningsutviklingen er positiv. Regionen faller litt tilbake på kommuneøkonomi og har en betydelig tilbakegang på næringsliv.

Av kommunene i region Gudbrandsdalen er det kun Sel og Nord-Fron kommune som er definert inn i vårt markedsområde. De største utfordringene for denne regionen er at veksten i næringslivet er svak, kommunene er små og alderssammensetningen i arbeidslivet er påvirket av fraflytting og aldrende befolkning.



Bygg og anlegg

Nasjonalt var omsetningsveksten i bransjen på 8,0 %,

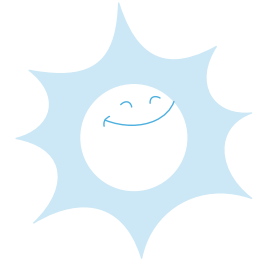
målt pr. august, noe som er en økning i forhold til samme tidspunkt i fjor da veksten var på 4,4 %. Geografisk har Hedmark (+16,7 %) og Buskerud (+15,5 %) den største økningen.

Oppland hadde noe høyere vekst enn på samme tidspunkt i 2016 (+ 4,4 %), og har 5,9 % vekst pr. august 2017. I kroner er det for Oppland sin del snakk om en økning på 130 mnok. Relativt sett er veksten marginalt høyere enn i 2016 (+ 1,5 %), men målt i nominelle kroner var veksten vesentlig større i 2016 (346 mnok).

E6

Utbyggingsetappe 2, som består av Elstad-Frya og Sjoa-Otta, er prioritert langt bak i Nasjonal transportplan 2018-2029 (NTP)





Statens Veier og Norske Veier AS har fått i oppdrag å se på alle prosjekter på nytt, for å se om det er mulig å redusere utbyggingskostnadene. Elstad-Frya som i NTP er oppført med en kostnadsramme på 4,3 mrd har vært gjennom en runde allerede, der begge instanser har kommet frem til at etappen kan bygges ut vesentlig rimeligere enn tidligere antatt, anslått til 2,9-3,0 mrd. Det er gjennom dette nytt håp om tidligere oppstart av neste etappe om kostnadene reduseres betydelig, uten at det er kommet noen lovnader om det.

Handelssenteret i Lomoen på Vinstra har fått mange nyetableringer. Nytt veiserviceanlegg, hotell og ny kro er ferdigstilt og tatt i bruk i 2017.

E6-utbyggingen har tilført vårt distrikt stor aktivitet med betydelige ringvirkninger i vår region.

Det er større konkurranse om lokale jobber etter at E6 utbyggingen ble avsluttet og det er også flere som må lengre av gårde for å skaffe jobber. Dette er noe bransjen har tradisjon for i Gudbrandsdalen

Reiseliv



Etter et par sterke sesonger flatet omsetningen ut for reiselivet på landsbasis i 2017. Hele landet har hatt en økning i antall besøkende på 0,4 %, ned fra 4,8 % i samme periode året før. Antall besøkende fra utlandet har økt med 2,0 % mot 10,6 % i samme periode i fjor.

Oppland har en samlet økning på 1,2 % i 2017 mot 7,0 % i samme periode i fjor. Besøkende fra utlandet har stagnert også her og hadde en økning på 3,6 % i 2017, mot økning på 10,3 % året før.

I Gudbrandsdalen viser tallene pr. november at hotellovernattingene ble redusert med 6,0 %, noe som er svakere enn Oppland forøvrig. Andelen utenlandske turister sank med 1,8 %, mens nordmenn sto for en nedgang på 7,8 %.

For Lillehammer sank overnattingene med 3,5 % i 2017, hvorav utlendingene sto for en nedgang på 3,5 % og nordmennene det samme.

Vi opplever nå en svak nedgang i veksten og det blir spennende å se hvordan den snørike vinteren vil påvirke antall besøk i vår region.

Det blir bygd ca. 1.400 nye hytter i Oppland per år. Fritidsboliger i Gudbrandsdalen genererer ca. 2,3 mrd. per år i verdiskapning.

Landbruk og skogbruk



Antallet som søkte produksjonstilskudd til husdyr, grønt- og potetproduksjon i 2017 viser en nedgang på 1,3 % fra 2016 i Oppland.

I de senere årene har mange satset på sauproduksjonen. Vi er nå inne en tid med overproduksjon av sauekjøtt, noe som kan by på økonomiske utfordringer for sauebonden fremover.

Produksjonen av melk er stabil med en mindre reduksjon i forhold til 2016. Gjennomsnittlig melkekvote var på 160.000 liter i 2017.

I vårt markedsområde er det mange som har bås fjøs og har løsdriftskravet hengende over seg i forhold til ombygging. Skal melkeproduksjonen fortsette med samme bruksstørrelse som i dag, vil dette kreve betydelige investeringer i driftsapparatet fremover mot 2034. Mange bønder foretar store enkeltinvesteringer. En av problemstillingene for fremtidige investeringer i landbruket vil være pantegrunnelaget på den enkelte eiendom.

Det er underdekning av storfekjøtt og flere har bygget ammekufjøs. Flere er i planleggingsfasen og vurderer å investere i storfekjøttproduksjonen.

På svin er det overproduksjon, men overskuddet har vært håndterbart så langt. Det vil imidlertid bli utfordrende dersom ikke svineproducentene reduserer slaktevektene eller samlet produksjonsvolum. Pr. 31.12.2017 var det 984 tonn svinekjøtt på reguleringslager.

Det har vært god aktivitet i skogen også i 2017 i Oppland. Gjennomsnittlig tømmerpris var kr. 345 pr. m³, noe som er en økning på ca. 7 % i forhold til 2016. Det er en økning i leveranser på 126.000 dcm³ mer enn i toppåret 2016. Økte priser gjør det mer attraktivt å vurdere avvirkning for skogeierne.



Regnskapet for 2017

Inntektsutviklingen

Inntektene i 2017 økte med i alt 45,9 mnok. Inntektene fra den ordinære bankdriften økte med 23,9 mnok sammenlignet med 2016.

Inntektsveksten er sterk på kjernevirksomheten, og netto rente- og kredittprovisjonsinntekter økte med 12,4 mnok hovedsakelig som følge av økte utlånsvolum.

Netto provisjonsinntekter økte med 11,5 mnok i 2017 sammenlignet med 2016. Dette skyldes i all hovedsak økte provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt AS og økte inntekter fra betalingsområdet. Til sammen utgjør dette 8,6 mnok. Provisjon fra skadeforsikringssporteføljen ble redusert med 1,0 mnok i 2017 sammenlignet med 2016. Øvrige provisjonsinntekter økte med til sammen 2,4 mnok. I tillegg ble provisjonskostnadene redusert med 1,6 mnok i 2017 sammenlignet med 2016.

Utbytte og andre verdipapirer med variabel avkastning økte med 16,6 mnok sammenlignet med 2016. Den viktigste årsaken til økningen er at Samarbeidende Sparebanker AS i 2017 endret praksis til gjennomstrømmende utbytte med virkning fra 2017. Dette innebar at det ble utbetalt til sammen 32,1 mnok i utbytte fra aksjene i Samspar. I tillegg ga flere av våre andre investeringer god avkastning i 2017, slik at utbytte og resultatandeler fra strategiske plasseringer til sammen ble på 39,9 mnok.

Verdiendring og gevinst/tap på bankens verdipapirer økte med 5,5 mnok til 8,5 mnok i 2017. Dette skyldes i all hovedsak gevinst ved salg av egenkapitalbevis i Sparebank 1 Østlandet. I tillegg kan det nevnes at vi har bokført kursgevinster på OMF beholdningen og kursgevinster på verdipapirfond.

Andre driftsinntekter er på samme nivå som i 2016.

Kostnadsutviklingen

Driftskostnadene før tap økte i 2017 med 5,5 mnok sammenlignet med 2016.

De viktigste driverne bak kostnadsveksten var:

Lønn, pensjon og sosiale kostnader, hvor banken bokførte en samlet kostnadsøkning på 1,2 mnok.

- Økningen i direkte lønn var på til sammen 2,1 mnok. Herav utgjør lønnskompensasjon i forbindelse med overgang fra YTP til innskuddspensjon 1,3 mnok. En mindre økning i årsverksforbruket og den generelle lønnsendringen i forbindelse med lønnsoppgjøret utgjorde den øvrige kostnadsøkningen.

- Pensjonskostnadene ble redusert med 3,1 mnok og pensjonskostnaden i 2017 endte med en inntektsføring på 1,0 mnok. Dette skyldes to forhold. Tilbakeføring av en administrasjonsreserve på 2,5 mnok samt inntektsføring av premiefondet på 2,3 mnok, begge tilknyttet YTP ordningen som ble avsluttet med virkning fra 31.12.2016.

- De sosiale kostnadene økte med 2,2 mnok, hvorav økningen i finansskatten utgjør 2,0 mnok. Den samlede finansskatten utgjør 2,3 mnok for 2017.

Driftskostnadene i 2017 ekskl. lønn og tap øker med 4,3 mnok.

- Administrasjonskostnadene økte med 1,9 mnok i 2017 sammenlignet med 2016. Markedskostnadene økte med 0,9 mnok, og speiler både bankens vekst, men også den rollen vi nå får i vårt markedsområde etter at andre banker har trukket seg ut. Den største enkeltavtalen som er inngått i 2017 er med Lil-

lehammer Ishockeyklubb og utgjør 0,8 mnok for 2017. I tillegg økte driftskostnadene på IT med 1,1 mnok.

- Avskrivningene økte i 2017 med 0,3 mnok som følge av investeringer i 2017 i kontorlokaler og inventar.

- Andre driftskostnader økte med 2,1 mnok i 2017 sammenlignet med 2016. De største postene med endringer fra i fjor er:

- Reduserte driftskostnader på egne eiendommer med 0,5 mnok.

- Reduserte kostnader på drift av overtatte eiendeler med 0,5 mnok.

- Økte kostnader på fellesarenaen med 1,7 mnok. Økningen skyldes i stor grad høy aktivitet på prosjektsiden både i SamSpar og i Banksamarbeidet.

Tap på utlån ble i 2017 kostnadsført med i alt 5,9 mnok. Sammenlignet med 2016 er dette en reduksjon på 0,7 mnok. Gruppeavsetningene er uendret gjennom 2017 og er på 20 mnok med bakgrunn i anbefalinger fra Kompetansesenter for kredittmodeller (KFK). Tapsavsetninger for fremtidige tap på enkeltkunder er bokført med i alt 9,6 mnok.

Skattekostnaden for banken ble i 2017 25,8 mnok, noe som er 5,9 mnok høyere enn i 2016. Dette gir en effektiv skattesats på 18,2 % for 2017. Den effektive skattesatsen for 2016 var på 17,6 %. Årsaken til forskjellen i skatteandelen er utbytter og gevinster på verdipapir med lavere skattegrunnlag. Skattesatsen for 2017 er uendret sammenlignet med 2016, mens avsetninger knyttet til finansskatten er bokført som en avgift under personalkostnader. Betalbar skatt utgjør 24,5 mnok, herav utgjør formuesskatten 1,3 mnok. Jmf. Note 11.

Eksklusiv utbytte, gevinst/tap på verdi-



papir og tap på utlån er cost/income redusert fra 53,5 % i 2016 til 49,9 % i 2017. Relativt til gjennomsnittlig forvaltningsskapital er kostnadsprosenten redusert fra 1,42 % til 1,36 %.

Resultatutviklingen

Bankens resultat i 2017 er på 116,3 mnok, noe som er 23,1 mnok bedre enn for 2016.

Bankens resultat i 2017 er det beste gjennom tidene målt i nominelle kroner.

Den ordinære bankdriften før tap og skatt korrigert for utbytte, gevinster og tap på verdipapirer er 18,3 mnok bedre enn fjoråret og er tidenes beste.

Balanseutviklingen

Bankens forvaltningskapital økte i 2017 fra 7.048 mnok til 7.573 mnok. Dette utgjør en vekst på 7,5 % mot 13,8 % i 2016. Dette er vekst eksklusiv utlån overført til

SpareBank 1 Boligkreditt. Hensyntar vi vekst inklusiv SpareBank 1 Boligkreditt er bankens forvaltning økt fra 8.660 mnok i 2016 til 9.553 mnok i 2017. Dette gir en vekst på 10,3 %.

Utlån

Brutto økte utlånene med 919 mnok eller 12,2 % i 2017. I 2016 var utlånsvæksten 964 mnok (14,6 %). Budsjettert utlånsvækst for 2017 var 9,2 %.

Personmarkedet økte sine utlån inklusiv SpareBank 1 Boligkreditt med til sammen 625 mnok (11,2 %), mens bedriftsmarkedet økte sine utlån med 294 mnok (14,7 %).

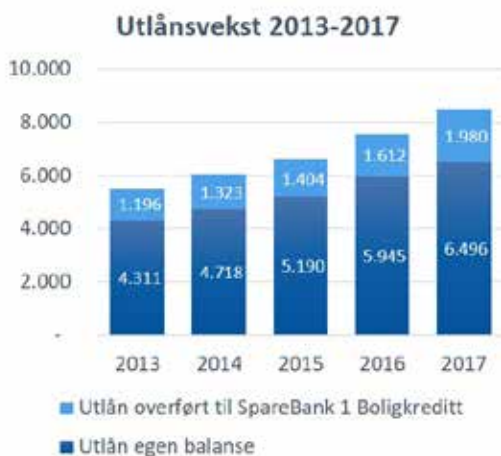
Av samlede utlån utgjør nå lån til personmarkedet (PM) 6.184,0 mnok (5.559,1) og utlån til næringslivet (BM) 2.291,9 mnok (1.998,1). Inklusiv i disse tallene er det netto overført 367,8 mnok til SpareBank 1 Boligkreditt i 2017, slik at samlet volum i SpareBank Boligkreditt nå er

1.980,1 mnok.

Gjeldsvæksten nasjonalt er på 6,3 % de siste 12 månedene pr. 31.12.2017. Gjeldsvæksten blant husholdningene er på 6,5 %, mens gjeldsvæksten blant ikke finansielle foretak er på 6,4 %. I vårt markedsområde er det sannsynlig at gjeldsvæksten er noe svakere enn den nasjonale gjeldsvæksten. Vår utlånsvækst er større enn den nasjonale gjeldsvæksten. Dette indikerer at banken også i 2017 øker sine markedsandeler.

Innskudd

Ved utgangen av året var størrelsen på innskuddene fra bankens kunder 5.367,3 mnok mot 5.186,7 mnok året før. Dette er en vekst på 180,6 mnok eller 3,5 % mot 843,4 mnok eller 19,4 % året før. Budsjettert innskuddsvækst var 9,6 %. Innskuddsdekningen gikk fra 87 % 31.12.2016 til 83 % 31.12.2017.



Risikovurdering av balansen

Kredittrisiko

Kredittrisikoen er den desidert største risikofaktoren knyttet til den virksomhet som banken driver.

Banken har siden 2008 gått i retning av en stadig større andel utlån til personmarkedet. Dette er i tråd med bankens strategiplan. Pr. 31.12.2017 er fordelingen av utlån til person- og bedrifts-markedet 73/27 inklusiv eksponeringen

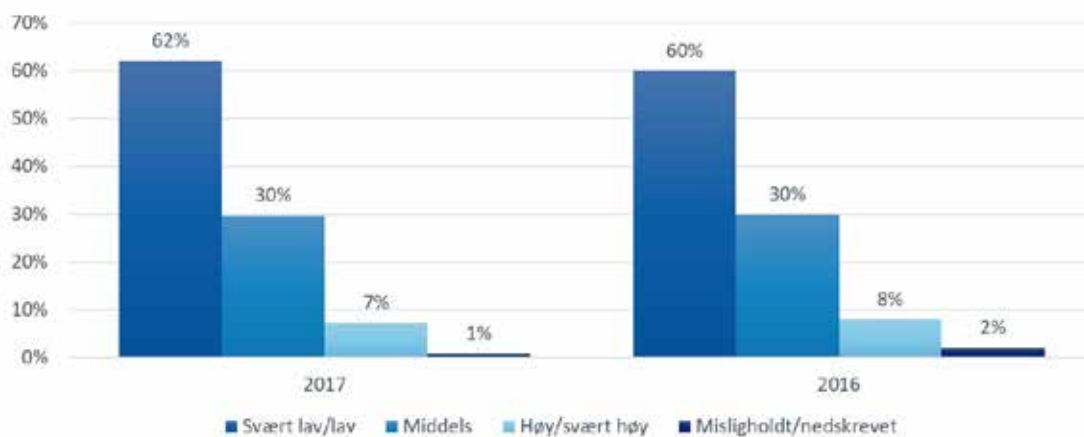
mot Boligkreditt. Dette er godt innenfor målet i strategiplanen. Banken har i løpet av 2017 rapportert to engasjement i henhold til Finanstilsynets retningslinjer om store engasjement. Bankens interne målsetting er at summen av store engasjement ikke skal utgjøre mer enn 80 % av ansvarlig kapital. Pr. 31.12.2017 har banken ett stort engasjement i henhold til Finanstilsynets definisjon.

Porteføljesystemet, Porto, måler utviklingen av kredittrisikoen i bankens

portefølje, jmf. note 14 G. Noten viser at kredittrisikoen i porteføljen er signifikant forbedret i 2017. Andel utlånsvolum i de tre beste risikoklassene er økt fra 90 % til 92 %, og tilsvarende redusert i de tre dårligste risikoklassene.

Styrets vurdering er at kredittrisikoen ligger godt innenfor bankens evne til å bære tap basert på opparbeidet egenkapital.

Risikoklassifisering av utlån, garantier og kreditter



Mislighold, tap på utlån og garantier

Misligholdte engasjement utgjør pr. 31.12.2017 21,7 mnok. Pr. 31.12.2016 var misligholdte engasjement på 54,0 mnok. Dette utgjør en nedgang i forhold til brutto utlån fra 0,90 % til 0,33 %. Gjennomsnittet for norske sparebanker av sammenlignbar størrelse var pr. 30.09.2017 0,48 %.

Banken har kvartalsvis gjennomgått misligholdte, tapsutsatte og større engasjement både på person- og bedrifts-marked med henblikk på å avdekke tap i porteføljen. Det har vært ført løpende avsetninger for slike tap.

Individuelle nedskrivninger pr. 31.12.2017 utgjør 9,6 mnok. Dette utgjør 0,15 % av brutto utlån. Gjennomsnittet for norske sparebanker av sammenlignbar størrelse var pr. 30.09.2017 0,22 %.

De gruppevise nedskrivninger er på 20 mnok og er uendret i 2017. Ved fastsettelse av størrelsen på gruppevise nedskrivninger legger banken til grunn beregninger gjort av SpareBank 1 Kompetansesenter for kredittmodeller (KFK). KFK hensyntar i sine modeller negativ migrasjon mellom risikoklasser uttrykt som forventet tap, hvor all kundeinformasjon hentes fra bankens risikoklassifiseringsmodeller som baserer seg på historiske liknings- og regnskapsdata. I tillegg vektlegges endringer i de økonomiske rammebetingelsene. På bakgrunn av endringer i disse faktorene estimerer KFK bankens gruppevise nedskrivninger. De gruppevise nedskrivningene utgjør 0,31 % av brutto utlån. Gjennomsnittet for norske sparebanker av sammenlignbar størrelse var pr. 30.09.2017 0,34 %.

Samlede tapsavsetninger utgjør nå 0,46 % av brutto utlån mot 0,65 % for 2016. Gjennomsnittet for norske sparebank-

er av sammenlignbar størrelse var pr. 30.09.2017 0,56 %. Bankens avsetninger er således under dette nivået, noe som avspeiler en lavere risiko enn gjennomsnittet.

Tap på utlån er bokført med 5,9 mnok mot 6,6 mnok i 2016. Det utgjør 0,09 % av brutto utlånsportefølje pr. 31.12.2017 (0,11 % pr. 31.12.2016).

Gjennomsnittet for norske sparebanker av sammenlignbar størrelse var pr. 30.09.2017 0,09 %.

Tapsgraden i banken har de siste fem årene vært i intervallet 0,09 % til 0,30 % av brutto utlån. Dette er noe høyere enn gjennomsnittet for sammenlignbare banker. Tapsgraden har en fallende tendens, noe som har klar sammenheng med bedre porteføljekvalitet og lavere mislighold.

Vi er i tillegg eksponert for bransjer hvor historisk lønnsomhet har vært svak. Landbruket har vært gjennom en sterk effektivisering uten at dette har bedret lønnsomheten vesentlig. I tillegg er reiselivsbransjen i kraftig omstilling, og har måttet tilpasse kostnadsnivået til en lavere omsetning. Lav kronekurs og det internasjonale trusselbilde har imidlertid vært gunstig for norsk reiselivsnæring. Slik vi ser de økonomiske fremtidsutsiktene, kan det forventes et tapsnivå innenfor normaltap de neste årene, men med en viss usikkerhet knyttet til utviklingen i de to nevnte bransjene.

Misligholdet i banken viser i 2017 en signifikant positiv utvikling. Misligholdet i banken er i all hovedsak av eldre dato, da 93 % av misligholdet er eldre enn 90 dager. Dette er engasjement der arbeidet med realisasjon av sikkerhetene tar lang tid. Vi forventer at den positive utviklingen skal fortsette, men det er ikke usannsynlig at banken vil synliggjøre noe høyere mislighold enn bransjen for øvrig inntil disse sikkerhetene er

realisert.

Tapsnedskrivningene er bedret i forhold til brutto utlån. Sammenlignet med andre banker på vår størrelse har våre tapsavsetninger historisk sett vært høyere når det gjelder individuelle nedskrivninger. Dette har endret seg og vårt avsetningsnivå er nå under gjennomsnittet for sammenlignbare banker. Når det gjelder gruppevise nedskrivninger er vi på omtrent samme nivå.

Styret vurderer at de foretatte avsetninger er tilstrekkelige.





Overtatte eiendeler

Banken har i forbindelse med engasjementssikringsarbeid overtatt eiendeler til en verdi av 12,0 mnok. Samme tid i fjor var tilsvarende eksponering på 12,6 mnok, jmf. note 14 k. Det forventes at overtatte eiendeler vil bli redusert ytterligere i løpet av 2018.

Markedsrisiko verdipapirer

Obligasjonsbeholdningen er redusert fra 223 mnok til 212 mnok gjennom året. Reduksjonen skyldes at overskuddslikviditeten som var plassert i rentefond ble omplassert til et nytt LCR tilpasset OMF fond med 0% vekting.

Beholdningen av aksjer, andeler og egenkapitalbevis er økt fra 201 mnok i 2016 til 267 mnok i 2017. I all hovedsak skyldes dette omplasseringen nevnt i avsnittet over. I tillegg har vi økt aksjekapitalen i flere av de strategiske selskapene våre.

Våre anleggsaksjer er i all hovedsak strategiske aksjeposter i selskaper innenfor SpareBank 1 Alliansen.

Det er inntektsført utbytte på 32,1 mnok fra Samarbeidende Sparebanker AS i 2017. Dette er utbytte fra SpareBank 1 Gruppen AS for 2015 hvor eierskapet går via Samarbeidende Sparebanker AS. I tillegg er det i 2017 gjennomført en prinsippendring som medfører at utbytte for 2016 også er utbetalt i 2017. Gjennomstrømmende utbytte gjelder med virkning fra regnskapsåret 2017. Bankens eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS utgjør indirekte 1,38 % ved årsskiftet.

Utbytte fra investeringer i felleskontrollert virksomhet utgjør i alt 36,6 mnok, og kommer fra investeringer i Samarbeidende SpareBanker AS og Samarbei-

dende SpareBanker Bankinvest I AS.

Utbytte fra investeringer i aksjer, andeler og egenkapitalbevis utgjør i alt 3,1 mnok, og kommer fra investeringer i SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS, SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt og Sparebanken Østlandet.

Avkastning på investeringer i datterselskaper utgjør i alt 0,2 mnok, og kommer fra investeringer i EM 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS, Engasjementssikring AS og Gjestgiver'n AS. Dette er inklusive negative verdiendringer på til sammen 1,1 mnok.

Renterisikoen ved innlån og plasseringer er holdt på et lavt nivå ved at posisjonene i hovedsak er korte renter (3 måneders NIBOR).

Volumet av fastrentelån er redusert fra 425 mnok til 421 mnok i 2017.

Fastrentelån fordelt på restløpetid	Beløp
0 - 3 mnd	45.773.082
3 - 12 mnd	82.548.117
12 - 36 mnd	201.713.080
36 - 60 mnd	52.668.841
over 60 mnd	37.983.806
SUM	420.686.926

Dette volumet er rentesikret med rentebytteavtaler på til sammen 300 mnok, jmf. Note 22.

Likviditetsrisiko

Det er i de senere år lagt vekt på å redusere likviditetsrisikoen i banken. Dette særlig ved at låneforfall og motparter ved innlån er spredt og at kredittlinjer er etablert hos flere aktører.

Pengemarkedet og kredittmarkedene både nasjonalt og internasjonalt er preget av usikkerhet knyttet til høy statsg-

jeld både i Eurosonen og USA. Likviditeten i markedene er imidlertid god. På den andre siden medfører de nye "Bail-in" reglene at investorene har fått en dårligere posisjon i forhold til dekningsrekkefølgen ved en eventuell konkurs. Refinansieringsrisikoen vurderes derfor som uendret og som lav i en kort horisont og som moderat i et lengre perspektiv.

Likviditetsstyringen tar utgangspunkt i bankens likviditetsstrategi vedtatt i styret. Strategien gjennomgås årlig, og skal sikre banken evne til å håndtere kritiske situasjoner.

En finansieringskilde som reduserer refinansieringsrisikoen er overføring av boliglånsportefølje til SpareBank 1 Boligkreditt AS, som er direkte eid av alliansebankene. Økningen i overføringer til SpareBank 1 Boligkreditt er på 368 mnok. I sum har banken overført 1.980 mnok.

Balanseveksten i 2017 er på 525 mnok. Finansieringsbehovet er primært drevet av utlånsveksten, som har vært på i alt 551 mnok. De viktigste finansieringskildene har vært innskuddsveksten på 181 mnok, vekst i obligasjonsgjelden på 183 mnok, økt ansvarlig lån på 40 mnok og resultattilførsel for 2017 på 115 mnok.

Det er inngått en samarbeidsavtale i SpareBank 1 Alliansen som forplikter de enkelte bankene til å bistå øvrige banker i alliansen ved eventuelle finansieringsproblemer. I 2017 har denne avtalen ikke medført eksponering.

Vårt refinansieringsbehov i 2018 er på 163 mnok. Jfr. note 21. Vi forventer at bankenes finansieringskostnader i obligasjonsmarkedet i et 3-5 års perspektiv, vil ligge på 80 - 150 basispunkter over 3 mnd. Nibor, avhengig av løpetid på obligasjonene.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er definert som "risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser".

Med bakgrunn i de nye kapitalkravsreglene er det utviklet en modell som er bankens verktøy for å kartlegge og vurdere bankens risiki.

Beregningsgrunnlaget for minstekravet til kapitaldekning er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste årene multiplisert med 12,5.

Kapitalforskriften § 42-1 inneholder nærmere bestemmelser om hvilke poster som inngår i inntektsbegrepet.

Styrets vurdering er at bankens operasjonelle risiko er innenfor akseptable rammer.



Driftsresultatet

Resultatet etter skatt er på 116,3 mnok. Dette utgjør 1,60 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Egenkapitalavkastningen etter skatt ble på 15,2 %.



Disponering av overskudd

Regnskapet er gjort opp under forutsetning av videre langsiktig drift. Styret foreslår slik disponering av årets overskudd på kroner 116.272.059,-:

Overført gavefond:
kr 3.000.000,-
Overført Sparebankens fond:
kr 113.272.059,-

Egenkapitalen blir ved årets slutt etter dette 821,1 mnok mot 707,8 mnok i fjor. For øvrige kommentarer til årets endring i Sparebankens fond, se note 23.

Kapitaldekningen utgjør nå 19,9 %. Kapitaldekningen for 2017 er beregnet ut fra Basel III regelverket, jmf. note 24.



Samfunnsansvar, miljø og likestilling

Samfunnsansvar

Banken har siden etableringen i 1860 drevet sin virksomhet med tanke på å dekke lokalsamfunnets behov for bank-tjenester.

I bankens strategidokument synliggjøres forretningsideen, målbildet og hvordan banken definerer sin rolle i lokalsamfunnet.

Det er en økende bevissthet i næringslivet om at bedrifter har ansvar i samfunnet utover det å skape bedriftsøkonomiske overskudd. Både internasjonalt og nasjonalt er det en trend at virksomhetene utvikler egne strategier for samfunnsansvar, kalt CSR (Corporate Social Responsibility).

Sparebankene har sitt fundament i det lokalsamfunnet de er en del av og har derfor et spesielt ansvar i forhold til dette.

De etiske retningslinjene i banken skal sammen med hvitvaskingsreglene fungere som et rammeverk for bankens ansatte for å sikre bekjempelse av kriminell aktivitet og korrupsjon.

Banken har så langt ikke utarbeidet egne retningslinjer for samfunnsansvar.

Banken bidrar aktivt gjennom sitt engasjement i Skåppå Kunnskapspark AS, Midt-Gudbrandsdal Næringsforening og verdiskaping sammen med våre kunder til lokal næringsutvikling.

I tillegg bidrar banken betydelig i forhold til å støtte det lokale kulturlivet, idrettslag og foreninger.

Miljø og likestilling

Banken driver ikke virksomhet som forurensrer det ytre miljø ut over hva som er vanlig for kontorarbeidsplasser.

I banken arbeides det aktivt for å fremme

likestilling og sikre like muligheter og rettigheter for å hindre diskriminering.



Oppsummering

Banken har de siste årene opplevd stor kundetilstrømning. I løpet av de siste åtte årene er bankens forretningskapital økt fra 3,7 mrd til 9,6 mrd. og egenkapitalen har i samme periode økt fra 338 mnok til 821 mnok.

Dette er fremganger som er et resultat av flere faktorer, men hovedgrunnene mener vi er:

Konkurranseskraft

Vi evner å skape gode relasjoner til kundene gjennom kompetente rådgivere. Kampen om å vinne kundene handler ikke bare om å være konkurransedyktig på pris, selv om dette er en viktig forutsetning.

Alliansesamarbeidet

Alliansesamarbeidet er en forutsetning for at vi kan konkurrere lokalt med de store nasjonale og internasjonale konkurrentene i vårt eget markedsområde. I alliansesamarbeidet har vi et forpliktende samarbeid om teknologi, produktutvikling, innkjøp og merkevarebygging.

Uten dette samarbeidet ville vår konkurransekraft vært betydelig redusert som totalleverandør av finansielle tjenester.

Fokus på de viktigste driverne av kundetilfredshet

Vi skal være best på tilgjengelighet, responstid og service. Vi jobber kontinuerlig for å forbedre prestasjonene våre på disse områdene.

Ambisjoner og konkurranseinstinkt

Vi har satt oss høye mål og stimulerer hverandre hver dag til å måle oss mot de beste. Vi har en organisasjon med offensive ansatte som liker å konkurrere og som er stolte av arbeidsplassen sin.

Utsiktene fremover

Vi forventer at den økonomiske veksten

vil bedres gradvis fra et lavt nivå. Økt oljepris og et lavere kostnadsnivå vil trolig medføre at investeringene i norsk oljeindustri vil øke noe. Dette vil trolig bidra til stabilitet i arbeidsmarkedet og i kombinasjon med et moderat lønnsoppgjør vil vekst i forbruket bli resultatet. Norges Bank vil stimulere økonomien gjennom fortsatt lav styringsrente, men vil trolig redusere pengebruken fra oljefondet.

Vi tror at 2018 blir et godt år for husholdningene i Gudbrandsdalen og Lillehammer. Lave renter vil kompensere for en litt økende prisvekst, og stabilitet i arbeidsmarkedet vil gi trygghet og kjøpekraft.

Boligbyggingen vil fortsette en periode til i den sørlige delen av Gudbrandsdalen og gi gode vekstimpulser til næringslivet. I midtdalen og norddalen vil den demografiske utviklingen bli enda mer krevende.

Hyttebygging og fritidsmarkedet kan bidra til å kompensere noe for et fallende folketall og en aldrende befolkning.

For banken vil endret kundeadfærd over tid bety reduserte inntekter på flere av bankens kjerneprodukter. Dette innebærer at effektiv drift og distribusjon er viktigere enn noen gang.

Myndighetenes ønske om å regulere bransjen betyr at vi må forholde oss til strenge krav til likviditet og soliditet. Dette mener vi er riktig strategi fra myndighetenes side for at kundene skal få kvalitativt gode produkter og tjenester levert av seriøse aktører i bank og finans bransjen.

I vår forretningside heter det at «SpareBank 1 Gudbrandsdal er en lønnsom selvstendig enhet og et lokalt alternativ til nasjonale finanskonsern».

Styret holder fast ved at dette er riktig kurs, og når selvstendighet er målet, så er lønnsomhet svaret.

Med utgangspunkt i høy kundetilfredshet har vi et godt utgangspunkt for å styrke relasjonene til våre eksisterende kunder samt vinne markedsandeler også i 2018.

Vår strategi bygger på langsiktighet og lokal tilstedeværelse. Dette betyr at vi skal være tilgjengelige for det lokale næringslivet og innbyggerne i Gudbrandsdalen. Vi har ambisjoner om å bidra til å utvikle det lokale næringslivet i Gudbrandsdalen slik at bygdene våre blir attraktive å bo i.

Våre ansatte er vår viktigste ressurs i dette arbeidet. Vi må bygge kompetanse som kundene våre finner relevant å benytte seg av. Da vil vi klare å fylle verdiene våre, nær, dyktig og fremtidsretta med innhold.

Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til regnskapsloven, årsoppgjørskriften og god regnskapsskikk, og er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Slik styret vurderer det, er det etter regnskapsavslutningen ikke inntrådt forhold som bør kommenteres ytterligere. Styret bekrefter at forutsetningene for fortsatt drift er tilstede.

Resultatet i 2017 er tidenes beste resultat, og styret er godt fornøyd med bankens utvikling og underliggende drift.

Styret vil takke bankens ansatte for flott innsats. Takk også til bankens øvrige tillitsvalgte i generalforsamling og komitéer.

Sist men ikke minst en særlig takk til bankens kunder.

SpareBank 1 Gudbrandsdal

Vinstra, den 14. februar 2018



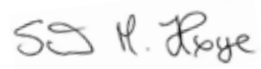
Pål Egil Rønn
styreleder



Morten Randen
nestleder



Guro Selfors Lund
styremedlem



Siv Sviland Høye
styremedlem



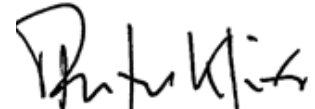
Trond Amundsen
styremedlem



Jorunn Blekastad
styremedlem



Trond Skjellerud
styremedlem



Per Ivar Kleiven
administrerende banksjef



Nøkkeltall (tall i 1000 kroner)

	2017	2016	2015	2014	2013
Forvaltningskapital	7.572.524	7.047.642	6.193.682	5.741.961	5.229.875
Overført utlån til SpareBank 1 Boligkreditt (BK)	1.980.139	1.612.457	1.403.966	1.322.431	1.196.489
Forvaltningskapital inkl. BK	9.552.663	8.660.099	7.597.648	7.064.392	6.426.364
Brutto utlån til kunder	6.495.725	5.944.758	5.189.602	4.718.457	4.311.323
Brutto utlån til kunder inkl. BK	8.475.865	7.557.215	6.593.568	6.040.888	5.507.812
Innskudd fra kunder	5.367.263	5.186.659	4.343.218	4.003.439	3.653.271
Resultat underliggende drift eks. tap	99.860	81.537	70.378	64.914	61.337
Tap på utlån	5.868	6.612	11.590	14.362	12.559
Resultat underliggende drift inkl. tap	93.993	74.925	58.788	50.552	48.778
Resultateffekt fra verdipapirer	8.180	14.797	- 448	8.270	1.825
Resultat før skatt	142.118	113.065	66.076	82.743	61.065
Resultat etter skatt	116.272	93.134	47.326	66.104	45.182
Egenkapital	821.119	707.847	618.962	583.228	517.874
Rentenetto	1,95 %	1,96 %	1,94 %	1,88%	2,07 %
Driftskostnader i % av GFK	1,36 %	1,42 %	1,57 %	1,55 %	1,65 %
Driftskostnader i % av driftsinntekter eks. kursgevinst	41,58 %	47,25 %	54,48 %	48,85 %	52,10 %
Tap i % av brutto utlån	0,09 %	0,11 %	0,22 %	0,30 %	0,29 %
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,46 %	0,67 %	0,94 %	1,05 %	1,34 %
Resultat etter skatt i % av GFK	1,59 %	1,41 %	0,79 %	1,19 %	0,94 %
Misligholdsprosent	0,33 %	0,91 %	1,65 %	1,88 %	3,24 %
Egenkapitalandel	10,88 %	10,04 %	9,90 %	10,16 %	9,99 %
Egenkapitalavkastning før skatt	18,60 %	17,03 %	11,00 %	14,94 %	12,22 %
Egenkapitalavkastning etter skatt	15,18 %	14,03 %	7,88 %	11,94 %	9,05 %
Kapitaldekning	19,91 %	17,40 %	17,00 %	17,30 %	15,56 %
Kjernekapitaldekning	17,67 %	16,60 %	16,10 %	16,50 %	13,45 %
Ren kjernekapitaldekning	17,67 %	16,60 %	16,10 %	16,50 %	13,45 %
LCR	226 %	177 %	197 %	107 %	42 %
Utlånsvekst egen balanse	9,27 %	14,55 %	9,99 %	9,44 %	16,46 %
Utlånsvekst inkl. BK	12,16 %	14,60 %	9,10 %	9,70 %	19,70 %
Innskuddsvekst	3,48 %	19,42 %	8,49 %	9,59 %	28,27 %
Innskudd i % av utlån	82,63 %	87,25 %	83,69 %	84,85 %	84,74 %
Endring i forvaltningskapital	7,45 %	13,79 %	7,87 %	9,79 %	23,04 %
Brutto utlån næring inkl. BK	27,00 %	26,40 %	28,70 %	27,80 %	28,50 %
Brutto utlån privat inkl. BK	73,00 %	73,60 %	71,30 %	72,20 %	71,50 %
Antall årsverk	62	60	61	61	57
Antall ansatte	67	63	65	65	62



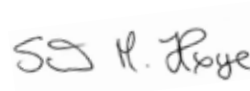
Resultat

	Note	2017	2016
Renteinntekter		210.499	196.991
Rentekostnader		69.014	67.882
Netto renteinntekter	4	141.485	129.109
Provisjonsinntekter	5	58.298	48.347
Provisjonskostnader	5	3.291	4.847
Annen driftsinntekt	6	2.870	2.890
Netto provisjons- og andre inntekter		57.877	46.390
Utbytte	7	39.946	23.343
Netto verdiendring og gevinst/tap (-) på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	8	8.488	3.026
Netto avkastning på finansielle investeringer		48.434	26.369
Sum inntekter		247.796	201.868
Lønn, pensjon og andre personalkostnader	9,18	48.094	46.889
Administrasjonskostnader	10	25.266	23.397
Ordinære avskrivninger	10,12	4.562	4.238
Annen driftskostnad	10	21.580	19.437
Sum driftskostnader		99.502	93.961
Driftsresultat før tap		148.294	107.907
Tap på utlån og garantier	14	5.868	6.612
Tap (-)/ gevinst på verdipapirer som er anleggsmidler	8,16	-308	11.771
Resultat av ordinær drift før skatt		142.118	113.066
Skattekostnad	11	25.846	19.931
Resultat av ordinær drift etter skatt	23	116.272	93.135
Overføringer og disponeringer			
Overført til sparebankens fond		113.272	91.635
Overført til gavefond og/eller gaver		3.000	1.500
Sum disponeringer	23	116.272	93.135

Balanse

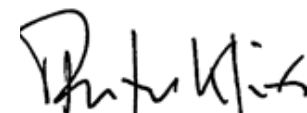
	Note	2017	2016
EIENDELER			
Kontanter og fordringer på sentralbanker		69.650	70.076
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	13	458.253	552.200
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14, 17	6.495.725	5.944.758
-Nedskrivninger på individuelle utlån	14	-9.566	-19.351
-Nedskrivninger på grupper av utlån	14	-20.000	-20.000
Sum netto utlån og fordringer på kunder		6.466.159	5.905.407
Overtatte eiendeler	14	12.009	12.633
Obligasjoner og sertifikater	15,19	212.418	223.351
Aksjer, egenkapitalbevis og andeler i fond	16	195.840	149.843
Andeler i selskap med delt ansvar	16	696	696
Aksjer i felleskontrollert virksomhet	16	65.245	42.804
Aksjer i datterselskap	16	5.592	7.305
Aksjer i tilknyttede selskaper	16	0	0
Utsatt skattefordel	11	2.152	3.430
Varige driftsmidler	12	61.202	61.835
Andre eiendeler		5.673	2.707
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	18	17.635	15.355
SUM EIENDELER		7.572.524	7.047.642
GJELD OG EGENKAPITAL			
GJELD			
Innskudd fra og gjeld til kunder	17, 20	5.367.263	5.186.659
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	21	1.224.622	1.041.990
Betalbar skatt	11	24.459	19.270
Annen kortsiktig gjeld	17	19.558	16.076
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		11.708	9.812
Pensjonsforpliktelser	18	3.795	5.988
Ansvarlig lån	21	100.000	60.000
SUM GJELD		6.751.405	6.339.795
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital:			
Sparebankens fond		821.119	707.847
SUM EGENKAPITAL	23, 24	821.119	707.847
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		7.572.524	7.047.642
Poster utenom balansen:			
Garantier	26	166.972	165.277
Andre forpliktelser og betingede forpliktelser	27	97.190	136.969

Vinstra, 31.12.2017/14.02.2018


Pål Egil Rønn
styreleder

Morten Randen
nestleder

Guro Selfors Lund
styremedlem

Siv Sviland Høye
styremedlem

Trond Amundsen
styremedlem

Jorunn Blekastad
styremedlem

Trond Skjellerud
styremedlem

Per Ivar Kleiven
administrerende banksjef

Kontantstrømoppstilling	2017	2016
Resultat fra ordinær drift	142.118	113.065
Ordinære avskrivninger	4.561	4.238
Tap ved avgang anleggsmidler	-	61
Nedskrivninger verdipapir som anleggsmidler	308	1.408
Reversterte nedskrivninger verdipapirer	-	-
Gevinst ved avgang anleggsmidler	-43	-13.462
Tap på utlån	5.868	6.612
Tap på sertifikater og obligasjoner	-	-
Betalbare skatter	-24.568	-18.359
Avsatt til gaver	-3.000	-1.500
Tilført fra årets drift	125.244	92.063
Endring kortsiktig gjeld	8.374	5.276
Endring kortsiktige fordringer	-5.245	-1.931
Netto likviditetsendring i resultatregnskapet	128.373	95.408
Endring brutto utlån	-565.997	-755.214
Endring innskudd fra kunder	180.604	843.441
Endring kortsiktige verdipapir	39.769	34.101
Netto endring fra virksomheten (A)	-217.251	217.736
Investering i varige driftsmidler	-3.928	-2.332
Salg av varige driftsmidler	-	320
Salg langsiktige verdipapirer	343	26.184
Endring langsiktige verdipapir	-96.169	-22.867
Netto likviditetsendring fra investeringer (B)	-99.754	1.305
Endring lån og innskudd fra finansinstitusjoner	-	-
Endring obligasjons- og sertifikatgjeld	222.631	-87.307
Endringer ført direkte mot sparebankens fond	-	-
Netto likviditetsendring fra finansiering (C)	222.631	-87.307
Sum endring likvider (A+B+C)	-94.374	131.734
Likvidbeholdning 01.01.	622.276	490.542
Likvidbeholdning 31.12.	527.902	622.276
som består av:		
Kontanter og innskudd i Norges Bank	69.650	70.076
Innskudd fra andre finansinstitusjoner	458.252	552.200
Likvidbeholdning 31.12.	527.902	622.276



Noter

Note 1 Generell informasjon



SpareBank 1 Gudbrandsdal har forretningsadresse og hovedkontor på Vinstra. Banken har avdelingskontor på Hundorp, Lillehammer, Otta og Ringebu.

Bankens organisasjonsnummer i Foretaksregisteret er 937 888 104 og vi opererer i Norge og reguleres av norsk rett.

SpareBank 1 Gudbrandsdal har tre datterselskap; Eiendomsmegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS, Engasjementssikring AS og Gjestgivern AS. Det henvises til note nr. 16 for mer informasjon.

Det er ikke utarbeidet konsernregnskap inkludert datterselskap. Begrunnelsen for dette er at de økonomiske størrelsene i datterselskapene ikke er av en slik størrelse at de vil påvirke bankens resultater eller balanse i vesentlig grad.

Bankens virksomhet er vurdert som en samlet virksomhet, dvs. ett segment.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i tusen kroner med mindre noe annet er angitt.

Note 2 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet etter regnskapslovens regler samt årsregnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder og forskrifter.

Inntektsføring og kostnadsføring

Renteinntekter- og kostnader

Innbetalte renter inntektsføres, mens

utbetalte renter bokføres på betalings-tidspunktet.

Opptjente renteinntekter inntektsføres og bokføres som eiendeler i balansen, mens påløpte ikke forfalte rentekostnader kostnadsføres og bokføres som gjeld i balansen.

Provisjonsinntekter- og kostnader

Provisjonsinntekter- og kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Honorar og gebyr ved formidling av finansielle instrumenter (garantier og lignende) som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres løpende i perioden. Etableringsgebyr for slike poster resultatføres på transaksjonstidspunktet.

Prinsipp for omregning av poster i utenlandsk valuta.

Pengeposter i utenlandsk valuta vurderes til valutakurs pr. 31.12.

Utlån og garantier

Banken vurderer sine utlån etter utlånsforskriften av 21. desember 2004. Utlån vurderes til virkelig verdi. Utlån i senere perioder etter etableringstidspunktet vurderes til amortisert kost med anvendelse av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalte avdrag på hovedstol samt eventuelle nedskrivninger for verdifall gitt en inntruffet tapshendelse. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og inntektsføres løpende. Utlån vurdert til amortisert kost vil derfor være tilnærmet lik pålydende av lånet.

Fastrenteutlån til kunder regnskapsføres som øvrige utlån. Informasjon om beregnet markedsverdi på utlånene opplyses i egen note (se note 14 A).

Nedskrivning for tap på utlån foretas når det foreligger objektive indikasjoner for at et lån til kunde eller en gruppe av utlån til kunder har verdifall. Slike objektive indikasjoner kan være:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under bobehandling

Før kvartalskifter blir bedriftsengasjement over nærmere angitt størrelse og i de tre dårligste risikoklasser vurdert. I tillegg kontrolleres engasjement uansett risikoklasse der det er vesentlig avvik mellom engasjementets størrelse og sikkerhetsverdier. De to dårligste risikoklasser omfatter engasjement som er misligholdt eller hvor det allerede er gjennomført individuell tapsavsetning

For personengasjement blir vesentlige engasjement i de to dårligste klassene vurdert. I tillegg kontrolleres andre engasjement hvor det vurderes å foreligge usikkerhet.

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt, og rapporteres som dette, når forfalte avdrag og renter ikke er betalt 90 dager etter forfall. Det samme gjelder for rammekreditter som er overtrukket. Utlån og andre engasjement som ikke er misligholdte, men hvor situasjon til selskapet gjør det sannsynlig at banken påføres tap, klassifiseres som tapsutsatte.

Individuelle nedskrivninger foretas dersom det foreligger en objektiv indikasjon på redusert kredittkvalitet hos kunden. Dersom banken har bevilget flere lån til samme kunde, vil en engasjementsvurdering være å betrakte som en individuell vurdering.

Nedskrivningen beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Verdi av pantesikkerhet fastsettes til antatt realisasjonsverdi på forventet fremtidig realisasjonstidspunkt. Den effektive renten som benyttes er lånets effektive rente før objektive indikasjoner på verdifall ble identifisert.

Nedskrivninger reverseres helt eller delvis når verdifallet anses å være helt eller delvis bortfalt. Når banken konstaterer tap på engasjement som det tidligere er gjennomført individuelle nedskrivninger på, blir hele tapet rapportert som konstatert i perioden, mens den individuelle nedskrivningen blir tilbakeført. Innkomne beløp på tidligere avskrevne engasjement, rapporteres som reduksjon i tap på utlån og garantier.

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall vurderes samlet i grupper. Utlån som er vurdert individuelt, men hvor nedskrivning ikke er foretatt, blir også vurdert i grupper. Vurderingen baseres på objektive indikasjoner for verdifall som har inntruffet på balansedagen og som kan knyttes til gruppen. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovedsektorer eller hovednæringer samt risikoklasse. Beregning av nedskrivningsbehov foretas per kundegruppe med utgangspunkt i estimerer for konjunktursituasjonen samt tapserfaring for de respektive kundegruppene. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen.

Individuelle og gruppevise nedskrivninger resultatføres som tap på utlån og garantier.

Reglene for tapsnedskrivninger vil bli endret ved innføring av IFRS9. Endringen for vår bank trer i kraft 01.01.2019. Så langt banken kan vurdere denne en-

dringen ved utgangen av 2017 vil ikke dette medføre endringer av stor betydning for bankens avsetningsnivå.

Overføring av låneporteføljer til SpareBank1 Boligkreditt AS

Låneporteføljen føres ut av balansen på det tidspunktet reell risiko vedrørende utlånene er overført og kontroll over rettighetene til utlånene er bortfalt. Pr 31.12.2017 utgjorde porteføljen overført til boligkreditt 1.980 mill kr (1.612 mill kr ved forrige årsskifte).

Vår eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt er ved årsskifte 1,11 % (0,93 % ved forrige årsskifte)

Aksjer i felleskontrollert virksomhet

Investering i felleskontrollerte virksomheter er regnskapsført til historisk kostpris. Nedskrivning til virkelig verdi skjer dersom verdifallet anses for å være varig, og virkelig verdi er lavere enn historisk kostpris. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Utbytte fra felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres det året det motas.

Aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis

Ikke børsnoterte aksjer og andeler i deltagerlignede selskaper er klassifisert som anleggsmidler og vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi pr post. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis som er notert på børs er klassifisert som omløpsmidler. Disse behandles til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs pr 31.12. Vår beholdning består kun av papirer som er notert på Oslo Børs, og anses å være lett omsettelige og med god likviditet.

Obligasjoner og sertifikater

Obligasjoner og sertifikater er klassifisert som omløpsmidler. Disse behandles til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs pr 31.12.

Egenutstedte obligasjoner

Beholdningen av egne utstedte obligasjoner er nettoført mot obligasjonsgjelden til pålydende verdi. Banken har ved utgangen av året en beholdning på 137 mill kroner i egenutstedte obligasjoner.

Eiendom, anlegg og utstyr

Investeringer i eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskosten inkluderer utgifter for å anskaffe eiendelen. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres. Øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler blir balanseført. Avskrivningene starter når eiendelene er klare for bruk. Avskrivningene er lineært fordelt over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler som overtas i forbindelse med inndrivelse av engasjementer, og som er ment for rask realisasjon, regnskapsføres i balansen som omløpsmidler. Eiendelene vurderes til antatt realisasjonsverdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler føres som tap/reduksjon i tap på utlån.

Skatter

Overskuddsskatt blir beregnet etter ordinære skatteregler. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Ved beregning av skatt pr 31.12.17 er det lagt til grunn en skattesats for betalbar skatt på 25 % og for utsatt skattefordel 25 %. Utsatt skattefordel vil bare bli balanseført i den grad det er sannsynlig at fordelen vil bli realisert i fremtiden.

I tillegg til overskuddsskatt betaler banken formuesskatt til staten med 0,15 %. Skatten inngår i betalbar skatt.

Gjeld

Verdipapirgjeld omfatter utstedte sertifikater og obligasjoner og disse er vurdert til pålydende justert for over-/underkurs.

Øvrig gjeld er bokført til opptakskurs (pålydende).

Pensjoner

Bankens tjenestepensjonsordning oppfyller lovens krav om tjenestepensjon.

Banken har ingen ordinær ytelsesbasert ordning da den tidligere ordningen ble avvirket 31.12.2016. Alle tidligere medlemmer omfattes nå av innskuddsbasert ordning gjennom Sparebank 1 Livsforsikring. For den innskuddsbaserte

ordningen vil årets pensjonskostnad tilsvare årets påløpte premie.

Banken har imidlertid en forpliktelse knyttet til nåværende og tidligere administrerende banksjefer. Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelsene i denne avtalen skjer etter aktuarielle prinsipper. Beregning av pensjonsforpliktelse innebærer bruk av skjønn og estimater på en rekke parametere. Det henvises til note 17 for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn.

AFP ordning i privat sektor

Fra 1.1.2011 er det innført nye regler for AFP i privat sektor. Ny AFP-ordning skal finansieres med premier fra alle arbeidsgiverne med en prosentandel av lønn. Dette i motsetning til gammel ordning hvor den enkelte bank betalte en egenandel på 60-100 % ved AFP-uttak for bankens ansatte.

Ny AFP-ordning er ansett å være en ytelsesbasert ordning. Administrator har pr i dag ikke beregnet forventet over- eller underdekning for ordningen som helhet, og av den grunn behandles ny AFP-ordning som en innskuddsordning. Årspremien er bokført som en kostnad i resultatregnskapet.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse.

Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

Finansielle derivater

Banken har inngått sikringsforretninger som sikrer banken mot svingninger i rente på henholdsvis innlån og utlån med avtalt fast rente. De finansielle derivatene regnskapsføres derfor som sikringsinstrumenter. Virkelig verdi av sikringsinstrumentene balanseføres ikke så lenge sikringene anses som effektive. Netto oppgjør for de finansielle derivatene resultatføres på samme regnskapslinje som rente fra den balanseposten som instrumentet skal sikre (sikringsobjektet).

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysninger om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig nedskrivninger på utlån. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder fordeles effekten over innværende og fremtidige perioder.



Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metode. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på banker uten oppsigelsesfrist.



Note 3 Finansiell risikostyring

Overordnet ansvar og kontroll

Risikostyring i SpareBank 1 Gudbrandsdal er en prosess for å identifisere, håndtere og følge opp risiki slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med bankens valgte risikoprofil. Risikostyringen skal støtte opp under strategisk utvikling og måloppnåelse for derved å medvirke til finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- En god forståelse av hvilke risiki som driver inntjeningen
- Å tilstrebe optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi, dog slik at de til enhver tid strategiske kapitalmål oppfylles
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad
- Utnyttelse av mulig synergi og diversifiseringseffekter

Styret skal påse at SpareBank 1 Gudbrandsdal har en ansvarlig kapital som er forsvarlig i forhold til ønsket risikoprofil og myndighetsfastsatte krav. Styret fastsetter de overordnede prinsippene for risikostyring, herunder mål, rammer, fullmakter og retningslinjer. Administrerende banksjef er ansvarlig for å etablere en forsvarlig risikostyring. Dette betyr at administrerende banksjef er ansvarlig for at det innføres effektive risikostyringsfunksjoner- og systemer, og at risikoeksponeringen overvåkes. De ulike avdelingene er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og skal påse at risikostyring- og eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt.

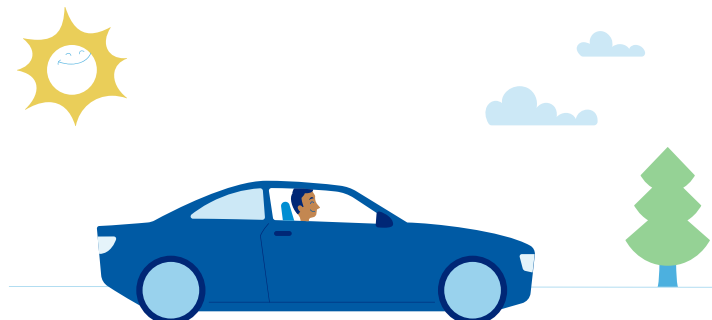
Controller er ansvarlig for å videreutvikle bankens rammeverk for helhetlig risiko- og kapitalstyring, herunder risikopolicy / -strategier, metoder, modeller og systemer i henhold til anerkjente prinsipper.

SpareBank 1 Gudbrandsdal sin risiko tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og risikojustert kapital. For beregning av kredittrisiko benyttes modell utviklet av SpareBank 1-alliansen. Modellen tar utgangspunkt i statistiske beregninger og baserer seg på at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 % av mulige uventede tap. Beregning av risikojustert kapital for øvrige risikotyper baserer seg i større grad på kvalitative metoder.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer SpareBank 1 Gudbrandsdal på, så som:

- Strategisk målbylde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Kapitalstyring (inkl avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

På neste side er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko.



Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Kredittrisiko

Den største finansielle risikoeksponeringen til SpareBank 1 Gudbrandsdal er kredittrisiko i utlånsporteføljen. Kredittrisiko er risikoen for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke har evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende banksjef innenfor visse rammer. Administrerende banksjef kan videredelegere fullmakter. De delegerte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

SpareBank 1 Gudbrandsdal bruker statistiske modeller utviklet i Sparebank 1-alliansen som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Med bakgrunn i modellene kategoriseres kundene i følgende undergrupper; svært lav, lav, middels, høy og

svært høy risiko, samt misligholdte engasjementer. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet. Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår jevnlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer, samt maksimalrammer for eksponering per bransje og per utsteder.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i renter og aksje-/verdipapirkurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer.

SpareBank 1 Gudbrandsdal sine posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret og ledelsen. Styret har vedtatt rammer for den totale renterisiko. For aksjerisiko (utenom investeringer i strategiske plasseringer) er det etablert maksimalrammer mot aksjemarkedet.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at SpareBank 1 Gudbrandsdal ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har

evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader. Banken styrer sin likviditetsrisiko gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital, samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditetsprognoser, valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter, overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank. Vi viser til note 25.

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for tap som følge av endringer i valutakurser. Bankens balanseposter i utenlandsk valuta utgjøres av kassebeholdningen. Denne er omregnet til norske kroner basert på kursen ved årets utgang. Risiko for valutatap anses å være uvesentlig.

Banken formidler for øvrig valutilån gjennom annen bank for kunder som ønsker lån i utenlandsk valuta. Samlet volum anses som lavt i forhold til bankens størrelse og risiko for tap i denne sammenheng vurderes som uvesentlig.



Note 4 Netto renteinntekter	2017	2016
Renteinntekter		
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.870	2.987
Renter av utlån til og fordringer på kunder	206.582	191.659
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende papirer	2.221	3.094
Andre renteinntekter og lignende inntekter	-1.174	-748
Sum renteinntekter	210.499	196.992
Rentekostnader		
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	12	24
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	42.532	41.036
Renter på utstedte verdipapirer	20.754	22.019
Renter på ansvarlig lånekapital	2.404	1.826
Avgifter til bankenes sikringsfond	3.312	2.978
Sum rentekostnader	69.014	67.883
Sum netto renteinntekter	141.485	129.109

Note 5 Netto provisjonsinntekter	2017	2016
Provisjonsinntekter		
Garantiprovisjon	2.643	2.301
Verdipapiromsetning og forvaltning	1.641	1.539
Forsikringstjenester	12.938	13.565
Betalingsformidling	13.216	10.440
Boligkreditt	19.941	14.153
Kredittkort	3.645	3.233
Andre provisjonsinntekter	4.274	3.116
Sum provisjonsinntekter	58.298	48.347
Provisjonskostnader		
Betalingsformidling	3.095	4.558
Andre gebyrer og provisjonskostnader	196	289
Sum provisjonskostnader	3.291	4.847
Sum netto provisjonsinntekter	55.007	43.500

Note 6 Andre driftsinntekter

	2017	2016
Driftsinntekter faste eiendommer	1.467	1.486
Andre driftsinntekter	1.403	1.404
Sum andre driftsinntekter	2.870	2.890

Note 7 Utbytte

	2017	2016
Inntekter fra aksjer, andeler og egenkapitalbevis	3.144	7.551
Inntekter fra felleskontrollert virksomhet	36.629	14.101
Inntekter fra datterselskap	173	1.691
Sum utbytte fra verdipapirer med variabel avkastning	39.946	23.343

For 2017 endres prinsippene for utbytteutbetalinger fra Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS til gjennomstrømmende utbytte. Det innebærer at årets utbytte fra disse selskapene omfatter utbytte for de to siste årene.

Note 8 Netto verdiendring på verdipapirer

	2017	2016
Netto realiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	557	893
Netto urealiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	1.157	2.056
Netto realiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	6.490	13.179
Netto urealiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	-	-1.408
Netto inntekter/ kostnader (-) på valuta og finansielle derivater	284	77
Sum netto verdiendring på verdipapirer	8.488	14.797

Banken realiserte beholdningen av egenkapitalbevis i Sparebanken Østlandet. Dette ga en gevinst på 5.5 MNOK.



Note 9

Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

	2017	2016
Lønn	39.226	37.123
Pensjoner (note 18)	-960	2.166
Sosiale kostnader	9.828	7.600
Sum personalkostnader	48.094	46.889
Ansatte	2017	2016
Antall årsverk pr. 31.12:	62	60
Antall ansatte pr. 31.12:	67	63

Ansatte i banken har en samlet rentesubsidiering på 0,294 mill. kroner av utlån for 2017 målt mot gjennomsnittlig kunderente. For 2016 var fordelen 0,341 mill. kroner. Ingen tillitsvalgte har i kraft av sine verv rentesubsidiering på utlån. Utlån til ansatte, se note 14. Alle ansatte er omfattet av en felles avtale om overskuddsdeling som gir lik utbetaling basert på utført årsverk. Overskuddsdelingen er begrenset oppad til en månedslønn (snitt for alle ansatte med unntak av adm. banksjef). For 2017 er gjennomsnittlig brutto månedslønn kr 38.846. Overskuddsdelingen blir utbetalt ved oppfyllelse av gitte resultatkriterier for banken. For 2017 er disse kravene oppnådd.

Ytelser til ledende ansatte i 2017

Tittel	Navn	Ordinær lønn	Andre godtgjørelser	Pensjonskostnad	Sum	Lån
Adm. banksjef	Per Ivar Kleiven	1.761,2	164,1	487,8	2.431,1	4.381,7
Ass. banksjef	Marit Kolstad	1.071,6	27,4	124,0	1.223,0	1.584,7
Ass. banksjef BM	Tore Lie	983,2	30,0	99,6	1.112,8	1.493,0
Ass. banksjef marked	Trond Slåen	895,1	29,4	78,7	1.003,2	1.872,6
Ass. Banksjef PM	Ivar Belle	877,1	27,2	78,5	982,8	4.110,5

Vilkår for lån til ledende ansatte avviker ikke fra de generelle bestemmelsene som gjelder for øvrige ansatte. For adm. banksjef foreligger det to låneengasjementer med rentesats 31.12.17 på hhv. 1,82 % og 2,60 %.

Ansettelsesavtalen med adm. banksjef medfører ingen forpliktelse for banken ved fratreden. Adm. banksjef har rett til å fratre ved fylte 62 år med en pensjon på 70 % av lønn på fratredelsestidspunktet og frem til fylte 67 år.

Den øvrige ledergruppen har ikke rettigheter utover ordinær pensjon tilsvarende øvrige ansatte ref. omtale under regnskapsprinsipper (note 2 og note 18).

Ytelser til styret i 2017

Tittel	Navn	Honorar	Lån
Styreleder	Pål Egil Rønn	140,0	17.463,8
Nestleder	Morten Randen	95,0	2.520,0
Styrets medlemmer	Liv Bjerke (medlem til april)	28,3	-
	Trond Skjellerud (medlem fra mai)	56,7	-
	Siv S. Høye (medlem fra mai)	56,7	6.099,0
	Guro Selfors Lund	85,0	
Ansattes representant	Trond Amundsen	85,0	1.000,0
Ansattes representant	Jorunn Blekastad	85,0	1.011,2
	Varamedlemmer	3,4	2.259,8
Sum		635,1	30.353,8

Lån og garanti til selskap hvor de samme tillitsmenn er ansvarlige medlemmer eller styremedlemmer utgjør samlet 24.890,3

Vilkår for lån hvor fungerende medlemmer pr. 31.12.2017 har selskapsfunksjoner avviker ikke fra de generelle bestemmelsene som gjelder for øvrige kunder. For styreleder foreligger det avtale om kreditter og lån med rentesatser 31.12.2017 fra 2,05 % til 5,8 %. Styrets leder har betingelser for sitt engasjement som er i tråd med ordinære markedsmessige betingelser.

Ansattes representant i styret mottar også ordinær lønn, opptjener pensjonsrettigheter og mottar øvrig godtgjørelse som ikke er inkludert i tabellen over.

Styret har ikke avtaler om annet vederlag enn styre-/møtehonorer.

Generalforsamlingens medlemmer har ikke avtaler om annet vederlag enn møtehonorer og har i 2017 mottatt honorarer på kr. 1.400,- for deltagelse på ett møte. Det er ingen lederfunksjon av Generalforsamlingen, men møteleder velges ved åpning.

Samlet låneengasjement for medlemmer av Generalforsamlingen utgjør 43,9 mill kr.

Engasjement til generalforsamlingens medlemmer i 2017

Engasjement i mill. kroner	Antall medlemmer
0 - 1	9
1 - 2	6
2 - 3	5
3 - 4	2
Over 4	1

Det er i 2017 utbetalt honorar til valgkomiteen på til sammen kr. 18.400,-. Av dette beløpet utgjør honorar til leder May Brit Støve kr. 10.000,-.

Note 10 Andre driftskostnader

	2017	2016
Kostnader til banksamarbeidet i SpareBank 1	16.729	15.052
Markedsføring	6.717	5.842
IT-kostnader	7.520	6.439
Kostnader egne lokaler	3.190	3.483
Kostnader leide lokaler	1.213	1.004
Maskiner og inventar	2.481	2.222
Kostnader overtatte eiendeler	296	749
Honorarer	1.907	1.711
Telefon, kurs og overnatting	1.368	1.373
Øvrige driftskostnader	5.426	4.959
Avskrivninger	4.561	4.238
Sum driftskostnader	51.408	47.072

Banken leier lokaler for sin avdeling på Ringebu. Leieavtalen for nye lokaler har en varighet frem til 30.04.2025 med rett til fornyelse i ytterligere fem år.

Kostnadsførte honorarer til bankens eksterne revisor	2017	2016
Lovpålagt revisjon	725	692
Regnskapsmessig bistand	-	-
Attestasjoner	37	34
Skatt/mva	13	27
Sum godtgjørelser til revisor	775	753
Merverdiavgift av ovennevnte tjenester	194	188
Totalkostnad	969	941



Note 11 Skatter

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Dette innebærer at skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å reversere langt frem i tid, ikke kan utlignes mot skatteøkende forskjeller som forventes å reversere før.

Spesifikasjon av midlertidige forskjeller og beregning av utsatt skatt/utsatt skattefordel på balansedagen.

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt

	2017	2016	Endring
Anleggsmidler	7.065	6.744	321
Verdipapirer	47	1.008	-961
Pensjonsforpliktelse	3.791	5.968	-2.177
Innskuddsfond	-2.294	-	-2.294
Sum utlignbare forskjeller	8.609	13.720	-5.111
Endring i midlertidige forskjeller			-5.111
25 % utsatt skattefordel	2.152	3.430	1.278

Nedenfor er det vist hvordan man kommer fra regnskapsmessig resultat til skattegrunnlag for beregning av overskuddsskatt

	2017	2016
Ordinært resultat før skatt	142.118	113.064
Ikke fradragsberettigede kostnader	364	338
Skattefrie inntekter inkl utbytte og ikke skattemessige fradrag aksjer mv.	-38.696	-22.647
Permanente forskjeller aksjer og grunnfondsbevis	-6.178	-11.771
Endring av andre midlertidige forskjeller	-5.111	-6.286
Årets skattegrunnlag før konsernbidrag	92.497	72.698
Avgitt konsernbidrag	-	-
Årets skattegrunnlag etter konsernbidrag	92.497	72.698
Skattesats betalbar skatt	25%	25%
Skattesats midlertidige forskjeller	25%	25%
Beregnet overskuddsskatt av resultat før konsernbidrag	23.124	18.175
Beregnet formuesskatt	1.335	1.094
Balanseført betalbar skatt	24.459	19.269

Kontroll årets skattekostnad	2017	2016
25 % av ordinært resultat før skatt	35.530	28.266
Effekt av endring i skattesats på midlertidige forskjeller	-	-
Effekt ikke fradragsberettigede kostnader	91	85
Effekt ikke skattepliktige inntekter inkl utbytte	-9.674	-5.662
Effekt permanente forskjeller aksjer og grunnfondsbevis	-1.545	-2.943
Forskjell avsatt og utliknet skatt tidligere år	109	-910
Formuesskatt	1.335	1.094
Resultatført skattekostnad	25.846	19.930
Effektiv skattesats	18,2%	17,6 %



Note 12 Varige driftsmidler

	Maskiner, inventar og transportmidler	Tomter, bygninger og andre faste eiendommer	Sum
Anskaffelseskost 01.01	33.313	87.738	121.051
Tilgang	3.334	847	4.181
Avgang til kostpris *)	25.130	21	25.151
Anskaffelseskost 31.12	11.517	88.564	100.081
Samlede ordinære avskrivninger	4.086	34.793	38.879
Bokført verdi 31.12	7.431	53.771	61.202
Ordinære avskrivninger 2017	1.831	2.730	4.561
Avskrivningssatser	10 - 30 %	0 - 4 %	

*) Ifm. overgang til nytt regnskapssystem ble det foretatt en opprydding i anleggsregisteret. Gamle eiendeler i gruppen Maskiner, Inventar og Software som er ferdig avskrevet og anses som utrangert som følge av gammel teknologi eller at det er erstattet av andre hensyn, er derfor tatt ut av anleggsregisteret.

Eiendommer	Kommune	Eiendomstype	Total areal m2	Herav utleid m2	Balanseført verdi
Nedregt 69	Nord-Fron	Bankbygg	1.848	-	3.753
Nedregt 63	Nord-Fron	Kontorbygg	1.138	878	6.005
	Nord-Fron	Tomt			1.750
	Sør-Fron	Bank- og forretningsbygg	614	146	501
Storgt 17	Sel	Bankbygg	326	-	2.831
Hanstadgt. 5	Ringebu	Bankbygg 1)			956
Storgt 54	Lillehammer	Bank- og forretningsbygg	1.260	568	31.500
	Lillehammer	Tomt			800
	Ringebu	Fritidseiendom			686
	Ringebu	Fritidseiendom			2.481
	Ringebu	Tomt			700
	Kristiansund	Fritidseiendom			1.808
Sum					53.771

1) Bankbygget er leid og foretatte påkostninger avskrives lineært over leieperioden

Note 13 Kredittinstitusjoner - fordring og gjeld

	2017	2016
Utlån til og fordringer på kred.inst.u.avtalt løpetid	413.253	512.200
Utlån til og fordringer på kred.inst.m.avtalt løpetid	45.000	40.000
Sum utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	458.253	552.200
Gjennomsnittlig rente	0,28%	0,48 %

Note 14 a - Utlån til og fordringer på kunder

	2017	2016
Kasse-/drifts- og brukskreditter	457.959	408.040
Byggelån	102.066	113.672
Nedbetalingslån	5.935.700	5.423.046
Brutto utlån og fordringer på kunder	6.495.725	5.944.758
- Nedskrivninger på individuelle utlån	-9.566	-19.351
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-20.000	-20.000
Netto utlån og fordringer på kunder	6.466.159	5.905.407
Ubenyttede kreditter	533.859	434.620
Garantier	166.972	165.277
Maksimal eksponering for kredittrisiko	7.166.990	6.505.304
Herav utlån til ansatte	133.510	98.934
Gjennomsnittlig rente brutto utlån	3,22%	3,43 %

Av nedbetalingslån utgjør utlån med fastrentebetingelser

Bokført verdi	431.403	426.436
Markedsverdi	435.027	432.391

Av bankens utlån er det utlån med avtalt fastrente som har en markedsverdi som kan avvike fra bokført verdi. For øvrige utlån med flytende rente anses bokført verdi å tilsvare markedsverdi når det tas hensyn til nedskrivninger som er gjennomført.

Sikkerhetsverdier

Banken benytter sikkerheter for å redusere kredittrisikoen. Av den grunn er bankens reelle maksimale kredittrisiko vesentlig lavere enn tabellen ovenfor gir uttrykk for. Sikkerheter kan være i form av fysisk sikkerhet, kontantdepot eller avtalt motregning samt avgitte kausjoner fra privatpersoner og selskaper. Fysiske sikkerheter skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være bygninger, boliger, driftsmidler og/eller varelager.

	Sikkerhetsdekning pr. klasse	2017	2016
Sikkerhetsklasse 1	>120 %	741.896	627.548
Sikkerhetsklasse 2	100-120 %	924.057	689.553
Sikkerhetsklasse 3	80-100 %	1.829.792	1.462.520
Sikkerhetsklasse 4	60-80 %	2.860.397	2.819.258
Sikkerhetsklasse 5	40-60 %	575.466	644.831
Sikkerhetsklasse 6	20-40 %	129.501	143.746
Sikkerhetsklasse 7	0-20 %	136.022	158.108
Sum sikkerhetsverdier fra risikoklassifiseringer		7.197.131	6.545.564

Note 14 b 1 - Utlån og garantier fordelt etter sektor

(mill kr)	Brutto utlån		Garantier	
	2017	2016	2017	2016
Offentlig sektor	-	-	-	-
Finansiell sektor	-	-	-	-
Næringsdrivende	2.123,8	1.878,1	140,3	144,6
Lønnstakere	4.371,9	4.066,7	26,7	20,7
Sum	6.495,7	5.944,8	167,0	165,3
Offentlig sektor	-	-	-	-
Finansiell sektor	-	-	-	-
Næringsdrivende	32,7 %	31,6 %		
Lønnstakere	67,3 %	68,4 %		

Note 14 b 2 - Utlån og garantier fordelt etter sektor (med SpareBank 1 Boligkreditt)

(mill kr)	Utlån inkl Boligkreditt		Garantier	
	2017	2016	2017	2016
Offentlig sektor	-	-	-	-
Finansiell sektor	-	-	-	-
Næringsdrivende	2.291,9	1.998,1	140,3	144,6
Lønnstakere	6.184,0	5.559,1	26,7	20,7
Sum	8.475,9	7.557,2	167,0	165,3
Offentlig sektor	-	-	-	-
Finansiell sektor	-	-	-	-
Næringsdrivende	27,0 %	26,4 %		
Lønnstakere	73,0 %	73,6 %		

Note 14 c - Utlån og garantier fordelt etter geografisk område

(mill kr)	Utlån inkl Boligkreditt		Brutto utlån		Garantier	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Nord-Fron	1.576,0	1.499,5	1.288,6	1.254,5	59,2	74,6
Sør-Fron	833,9	788,7	716,8	672,9	18,5	16,7
Ringebu	655,4	600,5	524,0	487,0	11,3	12,8
Lillehammer	1.649,8	1.450,2	1.148,7	1.056,8	22,9	24,5
Øyer	393,6	352,3	336,7	294,1	12,6	13,3
Gausdal	299,5	252,7	240,6	206,5	5,9	4,6
Sel	999,8	861,8	795,8	695,2	13,0	9,3
Resten av landet	2.068,0	1.751,5	1.444,5	1.277,8	23,5	9,5
Sum	8.475,9	7.557,2	6.495,7	5.944,8	167,0	165,3

Note 14 d - Utlån, garantier med mer fordelt på næringer

(mill kr)	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttede bevilgninger	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Lønntakere	4.371,9	4.065,0	26,7	20,7	152,3	171,4
Primærnæring	756,9	677,9	11,3	3,8	89,1	81,0
Industri	52,0	46,5	10,5	9,0	10,6	8,2
Elektrisitetsproduksjon	21,2	22,3	-	3,5	-	-
Bygg og anlegg	303,7	258,2	68,5	79,7	167,9	100,0
Varehandel	109,5	94,0	10,9	9,8	33,2	30,0
Overnatting og servering	57,7	53,6	0,5	0,1	3,6	4,0
Omsetning og drift av fast eiendom	510,9	422,4	13,4	11,8	60,7	20,0
Tjenesteyting	118,3	121,9	9,7	9,2	8,8	9,3
Annet	193,5	183,0	15,7	17,7	7,8	11,0
Sum	6.495,7	5.944,8	167,0	165,3	533,9	434,9

Note 14 e - Misligholdte og tapsutsatte engasjementer med tapsavsetninger

(mill kr)	Misligholdte engasjementer		Tapsutsatte engasjementer		Individuelle nedskrivninger utlån	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Lønntakere	5,3	15,9	-	-	1,5	1,3
Bygg/anlegg/kraft	0,5	2,6	-	-	-	0,4
Primærnæring	0,0	2,6	-	-	-	2,3
Industri	2,6	9,3	-	-	-	5,5
Handel	5,0	0,3	-	-	-	0,2
Tjenesteytende næringer	8,3	23,3	23,8	24,1	8,1	9,7
Andre næringer	-	-	-	-	-	-
Sum	21,7	54,0	23,8	24,1	9,6	19,4

Hendelser etter balansedagen der vi er kjent med utfallet, er innarbeidet ved vurderingen av utlån



Note 14 f - Oversikt misligholdte og øvrige tapsutsatte engasjement siste 5 år

(mill kr)	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto misligholdte engasjement	21,7	54,0	85,9	88,8	139,5
- individuelle nedskrivninger	3,5	13,2	20,0	20,3	25,3
Netto misligholdte engasjement	18,2	40,8	65,9	68,5	114,2
Øvrige tapsutsatte engasjement:	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto tapsutsatte engasjement	23,8	24,1	27,6	26,2	13,2
- individuelle nedskrivninger	6,1	6,2	8,4	8,1	11,4
Netto tapsutsatte engasjement	17,7	17,9	19,2	18,1	1,8
Aldersfordeling misligholdte engasjementer over 90 dager	2017	2016	2015	2014	2013
3 til 6 måneder	1,4	3,9	14,1	4,3	21,1
6 til 9 måneder	0,1	0,9	5,0	8,0	21,3
Over 9 måneder	20,2	49,2	66,8	76,5	97,0
Brutto misligholdte engasjement	21,7	54,0	85,9	88,8	139,5
Aldersfordeling misligholdte engasjementer over 90 dager med nedskrivning	2017	2016	2015	2014	
3 til 6 måneder	-	-	0,8	-	
6 til 9 måneder	-	0,8	-	-	
Over 9 måneder	9,1	22,1	38,5	45,3	
Brutto misligholdte	9,1	22,9	39,3	45,3	
Aldersfordeling misligholdte engasjementer over 90 dager uten nedskrivning	2017	2016	2015	2014	
3 til 6 måneder	1,4	3,9	13,2	4,3	
6 til 9 måneder	0,1	0,1	5,0	8,0	
Over 9 måneder	11,1	27,1	28,3	31,2	
Brutto misligholdte	12,6	31,1	46,5	43,5	

Det er i 2017 resultatført 1,8 mill kroner i renter på utlån hvor det er foretatt nedskrivning for tap.



Note 14 g - Risikoklassifisering av utlån, garantier og kreditter

(mill kr)	Brutto nedbetalingslån		Rammekreditter benyttet		Rammekreditter ubenyttet		Garantier	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Svært lav	1.636,5	1.417,7	266,2	249,8	276,8	218,0	66,4	79,8
Lav	2.011,3	1.748,4	101,5	100,4	55,7	76,7	8,7	14,4
Middels	1.805,6	1.706,0	135,9	115,5	181,8	129,1	76,4	56,2
Høy	187,6	224,1	23,6	19,3	17,5	6,1	6,3	9,5
Svært høy	245,6	255,7	26,9	24,8	2,1	4,6	8,6	3,7
Misligholdt/nedskrevne	49,3	71,2	6,0	11,9	-	0,1	0,7	1,7
Sum	5.935,7	5.423,1	560,0	521,7	533,9	434,6	167,0	165,3

Andelen for de tre beste klassene utgjør 92 % mot 90 % i 2016. Dermed blir andelen for de tre dårligste klassene 8 % ved utgangen av 2016. Risikoklassen for misligholdt og nedskrevne omfatter engasjementer i henhold til parametre i kredittrisikosystemet PorTo. De øvrige risikoklasser viser kredittkvaliteten på utlån som verken er forfalt eller nedskrevet.

Note 14 h - Oversikt over individuelle nedskrivninger

	2017	2016
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01	19.351	28.345
- periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt ind. nedskrivninger	-	-
+/- økte/reduserte individuelle nedskrivninger i perioden	1.557	3.485
+ nye individuelle nedskrivninger i perioden inkl amortiseringseffekt	-	-1
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-11.342	-12.478
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12	9.566	19.351

Det er kun foretatt individuelle nedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder.

Individuelle nedskrivninger fordeles på;	2017	2016
Privatengasjement	1.458	1.287
Bedriftsengasjement	8.108	18.064
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12	9.566	19.351

Note 14 i - Gruppenedskrivninger

	2017	2016
Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01.	20.000	20.000
+/- periodens endring i gruppevise nedskrivninger	-	-
Gruppevise nedskrivninger pr. 31.12.	20.000	20.000

De gruppevise nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene.

Note 14 j - Oversikt over årets kostnadsførte tap på utlån

	2017	2016
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-9.785	-8.993
+/- periodens endring i gruppevise nedskrivninger	-	-
+/- periodens endring i konstaterte tap som tidligere er avsatt som nedskrivning	8.550	12.452
+ periodens konstaterte tap som tidligere ikke er avsatt som nedskrivning	9.708	4.142
+/- periodens inngang på tidligere perioders kostnadsførte tap	-2.606	-989
Kostnadsført tap på utlån	5.867	6.612

Bankens tapsanslag fremover baserer seg på statistikk som er utarbeidet siden midten av 90-tallet. Påplussert margin for usikkerhet knyttet til dagens situasjon, forventer vi at årlig tap de nærmeste tre årene ikke vil overstige 0,10 % - 0,30 % av bankens forvaltningskapital.

Note 14 k - Overtatte eiendeler

	2017	2016
Bygg for kontor, utleie mm	1.544	1.544
Leilighetsbygg for fritidsmarkedet	1.041	939
Hotelleiendom med tilhørende områder	9.118	10.150
Andre eiendeler	307	-
Sum overtatte eiendeler pr. 31.12.	12.010	12.633

Som grunnlag for bokført verdi på samlet 12,0 mill. kroner foreligger det enten takst, verddivurderinger mottatt fra eiendomsmegler eller verdiberegningsmodeller. Intensjonen er at banken skal avhende eiendelene så raskt som mulig.

Note 15 Obligasjoner og sertifikater

	2017	2016
Sertifikater	-	-
Obligasjonsfond	53.574	52.720
Obligasjoner	158.844	170.631
Sum obligasjoner, - fond og sertifikater	212.418	223.351

Obligasjoner	Pålydende	Anskaffelses-kost	Markeds-verdi	Bokført verdi
Obligasjoner utstedt av staten	-	-	-	-
Obligasjoner utstedt av fylkeskommuner og kommuner	-	-	-	-
Obligasjoner utstedt av finansielle foretak *	158.744	159.891	159.400	158.844
Obligasjoner utstedt av andre	-	-	-	-
Obligasjonsfond utstedt av andre	-	53.584	53.574	53.574
Sum obligasjoner	158.744	213.475	212.974	212.418

*) inkl ansvarlig lån / fondsobligasjon, se note 19

Alle obligasjoner er børsnoterte og i NOK. Ved fastsettelsen av virkelig verdi er børskursen pr. 31.12. lagt til grunn. Disse behandles regnskapsmessig som omløpsmidler til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs pr 31.12.

Obligasjonsfond er vurdert til laveste av markedsverdi og anskaffelseskost.

Gjennomsnittlig effektiv rente på obligasjoner og sertifikater utgjør 1,05 % mot 2,19 % i 2016. Renten er beregnet ut fra 12 måneders gjennomsnittlig beholdning.

Note 16 Aksjer, andeler og egenkapitalbevis

	2017	2016
Aksjer vurdert som omløpsmidler (a)	-	-
Aksjefond vurdert som omløpsmidler (b)	50.000	1.000
Egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (c)	-	27.837
Aksjer vurdert som anleggsmidler (d)	145.840	121.006
Sum	195.840	149.843
Andeler i ansvarlige selskaper (e)	696	696
Aksjer vurdert som felleskontrollert virksomhet (f)	65.245	42.804
Aksjer vurdert som datterselskap (g)	5.592	7.305
Aksjer vurdert som tilknyttet selskap (h)	-	-
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis	267.373	200.648

Banken har ingen aksjer vurdert som omløpsmidler (a) eller tilknyttede selskap (h).

Selskapets navn	Beholdning antall	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Bokført verdi
Aksjefond					
DNB Global Treasury	52.087		50.000	50.049	50.000
Sum aksjefond vurdert som omløpsmidler (b)		*	50.000	50.049	50.000

*) Bankens eierandel er ubetydelig

	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Bokført verdi
Sum (a+b+c)	50.000	50.049	50.000

Bankens beholdning av omløpsaksjer, aksjefond og egenkapitalbevis i banker behandles regnskapsmessig til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs pr 31.12.

Selskapets navn	Beholdning antall	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Bokført verdi
Anleggsmidler				
988 738 387				
SpareBank 1 Boligkreditt AS	748.662	1,11 %	112.338	112.337
894 111 232				
SpareBank 1 Næringskreditt AS	63.992	0,77 %	7.999	7.999
975 966 453				
SpareBank 1 Kredittkort AS	27.500	0,95 %	8.553	8.553
938 521 549				
SpareBank 1 SMN Finans AS	717	1,17%	9.295	9.295
916 389 418				
SpareBank1 Mobilbetaling Holding AS	69	0,83%	2.177	2.177
992 999 101				
SpareBank1 Markets	21.118	0,71 %	4.216	4.216
Andre aksjer ikke spesifisert			1.262	1.262
Sum aksjer vurdert som anleggsmidler (d)			145.840	145.840

Ingen av våre anleggsaksjer er børssnoter

Beholdningsendringer av aksjer vurdert som anleggsmidler (eksl da og ts)	2017	2016
Inngående balanse	121.001	115.209
Tilgang	26.177	20.944
Avgang	1.343	12.644
Tilbakebetalt egenkapital	-	1.100
Reklassifisering	-	-
Reversert nedskrivning	-	-1.408
Utgående balanse	145.840	121.006

Tap/gevinst på verdipapirer som er anleggsmidler	2017	2016
Gevinst (+) / tap (-) ved realisasjon av aksjer	43	13.179
Nedskrivning (-) / reversert nedskrivning (+) av aksjer	-308	-1.408
Tap (-) / gevinst (+) på verdipapirer som er anleggsmidler	-265	11.771

Selskapets navn	Beholdning antall	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Bokført verdi
Andeler i selskap med delt ansvar					
987 804 467					
Samarbeidene Sparebanker Utvikling DA		3,66%	696	696	696
Sum andeler i selskap med delt ansvar (e)			696	696	696

Selskapets navn	Forretnings- adresse	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Bokført verdi
Aksjer i felleskontrollert virksomhet				
977 061 164				
Samarbeidende Sparebanker AS	Oslo	7,06%	62.459	62.459
992 083 832				
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	Oslo	3,94%	2.786	2.786
Sum aksjer i felleskontrollert virksomhet (f)			65.245	65.245

Beholdningsendringer av aksjer vurdert som felleskontrollert virksomhet	2017	2016
Inngående balanse	42.804	42.804
Tilgang	22.441	-
Avgang (reklassifisert til ordinære anleggsaksjer)	-	-
Tilbakebetalt egenkapital	-	-
Nedskrivning	-	-
Utgående balanse	65.245	42.804

For 2017 hadde de felleskontrollerte virksomhetene flg hovedtall	Årsresultat	Egenkapital
Samarbeidende Sparebanker AS	358.162	1.684.475
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	58.831	611.298

Selskapets navn	Forretnings- adresse	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Bokført verdi
Aksjer i datterselskap				
Eiendomsmegler 1 Lillehammer. og Gudbrandsdal AS	Lillehammer	60,1 %	7.535	5.380
Gjestgivern AS	Nord Fron	100,0 %	100	19
Engasjementssikring AS	Nord Fron	100,0 %	30	192
Sum aksjer i tilknyttet virksomhet (g)			7.665	5.591

Resultat fra konsernselskap - Eiendomsmegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS	2017	2016
Inngående balanse 01.01.	6.326	3.793
Kostpris tilgang i året	-	2.809
Kostpris avgang i året	-	-78
Inntektsført resultatandel	1.366	1.570
Mottatt utbytte	-1.887	-1.543
Avskrivning goodwill	-425	-225
Utgående balanse 31.12.	5.380	6.326

Resultat fra konsernselskap - Gjestgivern AS	2017	2016
Inngående balanse 01.01.	787	604
Inntektsført resultatandel	-768	183
Utgående balanse 31.12.	19	787

Resultat fra konsernselskap - Engasjementssikring AS	2017	2016
Inngående balanse 01.01.	192	30
Kostpris tilgang i året	-	-
Inntektsført resultatandel	-	162
Utgående balanse 31.12.	192	192

Eiendomsmegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS, Gjestgivern AS og Engasjementssikring AS bokføres etter egenkapitalmetoden. Gjestgivern AS og Engasjementssikring AS er ikke revisjonspliktige.

Note 17 Nærstående parter

	2017	2016
Utlån til felleskontrollerte virksomheter	3.351	8.677
Utlån til datterselskap	5.514	7.734
Innskudd fra datterselskap	1.157	5.202
Konsernbidrag datterselskap	-	-

Selskaper, med eierandeler, fremgår av note 16. Internhandel med selskapene er gjort i henhold til egne avtaler og på forretningsmessige vilkår.

Note 18 Pensjonsforpliktelser

Banken har med virkning fra 31.12.2016 avviklet sin tidligere ytelsesbaserte pensjonsordning, og alle ansatte er fra angitte tidspunkt omfattet av den samme innskuddsbaserte ordning gjennom Sparebank 1 Livsforsikring AS. Ved avslutning av gammel avtale ble beregnet engangskostnad for fripoliser belastet resultatregnskapet med 2,5 mill kr og inkludert i balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.2016. Ved endelig oppgjør av gammel ordning ble det overskytende av innbetalte midler benyttet til å dekke blant annet nevnte krav. Det var ytterligere overskytende midler som skal benyttes til framtidig betaling av innskuddsbasert ordning og årets ITP-kostnad er derfor redusert med 2,3 mill kr. Beløpet er oppført som ordinær fordring i balansen.

Banken har inngått avtale om førtidspensjonsordning til adm. banksjef og to tidligere banksjefer basert på ytelsesmessige prinsipper. Forpliktelsen i balansen ved årets utgang er knyttet til disse avtalene

Ved beregningene er følgende forutsetninger lagt til grunn:	2017	2016
Diskonteringsrente	2,3 %	2,1 %
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	4,0 %	2,1 %
Årlig lønnsregulering	2,5 %	2,3 %
Årlig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	2,3 %	2,0 %
Årlig regulering av pensjoner	0,4 %	0,0 %
Frivillig avgang/turnover til 50 år	5,8 %	5,8 %
Frivillig avgang/turnover f.o.m 50 år	0,0 %	5,8 %
Benyttet levealderstabell	GAP07	GAP07

Medlemmer i ytelsesbasert pensjonsordning	2017	2016
Antall personer med i pensjonsordning	-	73
herav aktive	-	48
herav pensjonister og uføre	-	25

Medlemmer i innskuddsbasert pensjonsordning	2017	2016
Antall personer med innskuddsbasert pensjonsordning	67	16

	Sikrede ordninger		Usikrede ordninger	
	2017	2016	2017	2016
Beregnet brutto pensjonsforpliktelse	-	-	-	-
Estimert brutto verdi av pensjonsmidler	-	-	-	-
Estimert brutto verdi pensjonsforpliktelse banksjefer	-	-186	-3.790	-3.549
Estimert brutto verdi av pensjonsmidler	-	214	-	-
Estimert kostnad ved lukking av ordning	-	-2.466	-	-
Balansført pensjon	-	-2.438	- 3.790	-3.549
Estimatavvik	-	4.730	-	-1.092

	Sikrede ordninger		Usikrede ordninger	
	2017	2016	2017	2016
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-	-2.666	-241	-330
Rentekostnad av påløpte pensjonsforpliktelser	-	-1.684	-73	-113
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-	1.672	-	-
Lukking av ytelsesbasert ordning	-	5.553	-	-
Resultatført kostnad fripoliser	2.466	-2.466	-	-
Omkostninger	-	-699	-	-
Avsatt arbeidsgiveravgift (inkl i bruttobeløp)	-	-355	-	-46
Pensjonskostnad inkl arbeidsgiveravgift	2.466	-645	-348	-489
Pensjonskostnad innskuddsbasert ordning *	-542	-446	-	-
Kostnad knyttet til ny AFP ordning *	-616	-586	-	-
Sum pensjonskostnad	1.308	-1.677	-348	-489

*) kostnad eks. arbeidsgiveravgift

Note 19 Ansvarlig lån / fondsobligasjoner i andre foretak

	2017	2016
Samarbeidende Sparebanker AS *	-	2.662
SpareBank 1 Finans AS	2.808	1.404
Sparebank 1 Forsikring AS	-	13.800
SpareBank 1 Kredittkort AS	936	936
Sum ansvarlig lån/ fondsobligasjoner	3.744	18.802
Bokført under obligasjoner	3.744	16.140
Bokført under utlån	-	2.662
Sum ansvarlig lån/ fondsobligasjoner	3.744	18.802

*) I finansinstitusjoner

Note 20 a - Innskudd fra kunder

	2017		2016	
	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	1.467.144	0,3 %	1.360.934	0,5 %
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	3.900.119	0,9 %	3.825.725	0,9 %
Sum innskudd fra kunder	5.367.263	0,8 %	5.186.659	0,8 %

Gjennomsnittlig rente er beregnet som et gjennomsnitt for de respektive balansepostene pr. 31.12.

Note 20 b - Innskudd fra kunder - andel med fast rente

	2017
Av innskudd fra kunder utgjør fastrente innskudd (mill kr)	
Bokført verdi	225.935

Note 20 c - Innskudd fra kunder fordelt på næring

Innskudd fordelt på næring (mill kr)	2017	2016
Lønnstakere og lignende	3.094,6	2.853,7
Jordbruk og skogbruk	263,2	208,2
Industri	104,3	10,6
Elektrisitet-, gass-, damp- og varmtvannsforskyning	5,5	219,8
Bygge- og anleggsvirksomhet	310,1	343,9
Varehandel, reparasjon av motorvogner	164,0	146,3
Omsetning og drift av fast eiendom	235,0	199,5
Offentlig administrasjon	548,1	496,8
Andre næringer	642,3	707,9
Sum	5.367,3	5.186,7

Note 20 d - Innskudd fra kunder fordelt på geografiske områder

Innskudd fordelt på geografiske områder (mill kr)	2017	2016
Nord-Fron	1.716,5	1.948,6
Sør-Fron	746,6	714,4
Ringebu	456,9	431,0
Lillehammer	758,5	661,5
Øyer	151,5	131,5
Gausdal	79,7	76,7
Sel	646,8	527,1
Resten av landet	810,8	695,9
Sum innskudd fordelt på geografiske områder	5.367,3	5186,7

Note 21 a - Obligasjonsgjeld

	2017		2016	
	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
Lån fra kredittinstitusjoner	-	-	-	-
Sertifikatlån	-	-	-	-
Obligasjonsgjeld	1.224.622	2,06 %	1.041.991	2,06 %
Sum obligasjonsgjeld og andre låneopptak	1.224.622		1.041.991	

Gjelden har følgende forfallstruktur;

	Beløp	Andel
2018 (mai)	163.000	13 %
2019	325.000	27 %
2020	170.000	14 %
2021	250.000	20 %
2022	320.000	26 %
Over-/underkurs	- 3.378	0 %
Obligasjonsgjeld og andre låneopptak	1.224.622	

Gjennomsnittrenten er beregnet på grunnlag av faktiske rentekostnader i året i prosent av midlere beholdning.

Av utestående forfall i mai 2018 på totalt 300 mill., ligger 137 mill. kr. i egenbeholdning.

Note 21 b - Ansvarlig lånekapital

	2017	2016
Spesifikasjon av ansvarlig lånekapital		
SBGG07 PRO 3 mnd Nibor + 1,90 % (call opsjon 2019)	60.000	60.000
SBGG13 PRO 3 mnd Nibor + 1,90 % (call opsjon 2022)	40.000	40.000
Sum ansvarlig lånekapital pr 31.12	100.000	60.000

Det er i 2017 bokført rentekostnader på 2,4 mill kroner for den ansvarlige lånekapitalen.

Note 22 Finansielle instrumenter

Swap avtaler	Nominelt beløp		Virkelig verdi	
	2017	2016	2017	2016
Sikring av utlån til og fordringer på kunder	300.000	300.000	1.558	1.598
Sikring av innskudd fra og gjeld til kunder	-	-	-	-
Sikring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	-	-	-
Sum	300.000	300.000	1.558	1.598

Nominelt beløp tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalene og som er grunnlag for beregning av renter og avkastning. Virkelig verdi tilsvarer det banken ville betale ved realisasjon av avtalene 31.12.2017.

Sikringsinstrumentene er ikke balanseført da de på balansedagen er ansett å være effektive. Instrumentene sikrer virkelig verdi av balanseførte eiendeler og gjeld. Mer-/mindreverdi på instrumentene motsvares av tilsvarende mer-/mindreverdi på sikringsobjektene (utlån, innskudd og innlån).

Netto resultatført tap knyttet til sikringsinstrumentene ved virkelig verdisikring var kr. 1.173.861,- i 2017. Gjenværende vektet løpetid på derivatene er på 15 måneder.

Note 23 Egenkapital

Spesifikasjon av endring i egenkapitalen	2017	2016
Egenkapital pr 01.01	707.847	618.962
Estimatavvik ført mot egenkapital pr 31.12.	-	-2.749
Årets resultat	116.272	93.134
Avsatt til gaver	-3.000	-1.500
Sum egenkapital pr 31.12	821.119	707.847

Resultatet etter skatt i 2017 utgjør 1,59 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital. I 2016 var tilsvarende andel 1,41 %.



Note 24 Kapitaldekning

	Kapitaldekning	
	2017	2016
Ansvarlig kapital		
Sparebankens fond	821.119	707.847
Egenkapital	821.119	707.847
Fradrag overfinansiering pensjonsforpliktelse og utsatt skattefordel	-	-
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-116.325	-95.279
Fradrag for kapitaldekningsreserve	-	-
Ren kjernekapital	704.794	612.568
Fondsobligasjon	-	-
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-	-
Kjernekapital	704.794	612.568
Tilleggs kapital utover kjernekapital		
Ansvarlig kapital	100.000	60.000
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-10.490	-31.695
Tilleggs kapital	89.510	28.305
Ansvarlig kapital	794.304	640.873
Risikovektet balanse*	3.989.267	3.692.681
Ren kjernekapitaldekning	17,7 %	16,6 %
Kjernekapitaldekning	17,7 %	16,6 %
Kapitaldekning	19,9 %	17,4 %
Ren kjernekapital utover minimumskrav (4,5 %)	525.277	446.397
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,5 %)	99.732	92.317
Motsyklisk buffer (2,0 %)	79.785	55.390
Systemrisikobuffer (3,0 %)	119.678	110.780
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	299.195	258.488

Note 24 fortsetter

Spesifikasjon av risikovektet volum	Totalt engasjement		Risikovektet volum	
	2017	2016	2017	2016
Kredittrisiko				
Stater	52.035	51.895	-	-
Lokale og regionale myndigheter	300	300	30	30
Institusjoner	417.019	523.602	83.404	104.720
Foretak	1.139.260	981.601	927.202	819.329
Massemarked	406.584	484.368	273.967	329.316
Pantesikkerhet i eiendom				
- Pantesikkerhet i boligeiendom	5.240.255	4.687.298	1.736.983	1.565.981
-Pantesikkerhet i næringseiendom	456.934	366.978	439.390	349.351
Forfalte engasjementer	32.894	48.323	44.247	59.655
Obligasjoner med fortrinnsrett	155.100	154.484	15.510	15.448
Andeler i verdipapirfond	103.574	53.727	5.357	5.473
Øvrige engasjement inkl. utsatt skatt	128.477	138.183	114.091	125.147
Sum kredittrisiko	8.132.432	7.490.759	3.640.181	3.374.450
Operasjonell risiko			349.086	318.231
Fradrag for gruppevise nedskrivninger				
Fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner				
Fradrag for kapitaldekningsreserve				
Sum risikovektet balanse	8.132.432	7.490.759	3.989.267	3.692.681

* I henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak skal fradraget for ikke-vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor fases inn med følgende prosentstørrelse:

2017: 80 %



Note 25 a - Likviditetsrisiko

(mill kr)	Uten løpetid	Inntil 1 mnd	1 mnd til 3 mnd	3 mnd til 1 år	1 år til 5 år	Over 5 år	Sum
Post i balansen (tall i hele mill. kr)							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	70	-	-	-	-	-	70
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	413	-	-	-	-	-	413
Utlån til og fordringer på kunder	578	25	161	138	1.041	4.598	6.541
Obligasjoner og sertifikater	104	-	-	-	159	-	262
Øvrige eiendeler med restløpetid	-	-	-	-	-	-	-
Øvrige eiendeler	286	-	-	-	-	-	286
Sum eiendeler	1.451	25	161	138	1.200	4.598	7.573
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra og gjeld til kunder	-	-	5.141	226	-	-	5.367
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	-	161	-	1.063	-	1.224
Øvrig gjeld med restløpetid	24	5	-	31	-	-	60
Ansvarlig lån	100	-	-	-	-	-	100
Egenkapital	821	-	-	-	-	-	821
Sum gjeld og egenkapital	945	5	5.302	257	1.063	-	7.573
Poster utenom balansen:							
Ikke-balanseførte finansielle instrumenter	-	-	-	-	-	-	-
Netto likviditetseksponeering	506	19	-5.141	-119	137	4.598	-

Kasse-, drifts- og brukskreditt er tatt med i gruppen inntil 1 mnd

Byggelån er tatt med i gruppen 3 - 12 mnd

Pr 31.12.2017 hadde banken følgende lånemuligheter i Norges Bank og andre avtalte trekkrettigheter:

Type	Låneadgang/ramme	Herav trukket beløp	Forfall på trekkramme
Låneadgang i Norges Bank	97.200	-	
Trekkrettighet oppgjørskonto	50.000	-	01.04.2018

Note 25 b - Markedsrisiko

Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelser har ulike gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisikoen kan splittes i tre elementer:

- Basisrisiko
- Rentekurverisiko
- Spreadrisiko

Basisrisiko er den verdiendring som finner sted på bankens eiendeler og gjeld når hele rentekurven parallellforskyves.

Basisrisikoen er vist i tabellen på neste side ved at renterisiko er beregnet som effekten av virkelig verdi av en renteendring på 1 % - poeng. Det er ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko.

Basisrisiko (mill kr)	2017	2016
Likvider og fordringer på sentralbank og oppgjørsbank	-0,8	-0,9
Fastrenteutlån	-17,7	-23,9
Utlån for øvrig	-15,1	-13,7
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende papir med fast avkastning	-2,1	-1,8
Øvrige eiendeler	-0,2	-0,2
Sum eiendeler	-35,9	-40,5
Innskudd fra kredittinstitusjoner	-	-
Innskudd fra kunder	13,3	12,9
Sertifikat- og obligasjonsgjeld	3,9	3,4
Annen gjeld	0,1	0,1
Sum gjeld	17,2	16,4
Sikret med rentebytteavtaler	10,8	21,3
Sum renterisiko	-7,8	-2,8

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Renterisiko endringstidspunkt

(mill kr)	Uten renteeksp.	Inntil 1 mnd	1 mnd til 3 mnd	3 mnd til 1 år	1 år til 5 år	Over 5 år	Sum
Post i balansen (tall i hele mill. kr)							
Konter og fordringer på sentralbanker	18	52	-	-	-	-	70
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	413	-	-	-	-	413
Utlån til og fordringer på kunder	-	-	6.166	83	254	38	6.541
Obligasjoner og sertifikater	-	-	159	104	-	-	262
Øvrige rentebærende eiendeler	-	-	-	-	-	-	-
Ikke rentebærende eiendeler	286	-	-	-	-	-	286
Sum eiendeler	304	465	6.325	186	254	38	7.573
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra og gjeld til kunder	-	5.141	-	226	-	-	5.367
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	-	1.225	-	-	-	1.225
Ansvarlig lån	-	-	100	-	-	-	100
Ikke rentebærende gjeld	60	-	-	-	-	-	60
Egenkapital	821	-	-	-	-	-	821
Sum gjeld og egenkapital	881	5.141	1.325	226	-	-	7.573
Poster utenom balansen:							
Ikke-balanseførte finansielle instrumenter	-	-	-	-	275	25	300
Netto risikoeksponering	-577	-4.676	5.000	-40	529	63	300

Kassekreditt og byggelån er klassifisert i intervallet inntil 1 mnd

Tabellen under viser den såkalte rentekurverisikoen, dvs. risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring, ved å måle bankens netto renteesponering innenfor de ulike tidsintervallene.

Rentekurverisiko (mill kr)	2017	2016
0 - 3 mnd	-1,0	-0,3
3 - 12 mnd	1,5	-0,3
1 - 3 år	-4,3	1,2
3 - 5 år	-4,2	-2,4
Over 5 år	0,2	-1,0
Sum renterisiko	-7,8	-2,8

Spreadrisikoen er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserentene, for eksempel statsrentene eller swaprentene.

Spreadrisiko (mill kr)	2017	2016
Sum spreadrisiko	-3,1	-3,2

Note 25 c - LCR

	2017	2016
LCR	226 %	177 %
Myndighetskrav	100 %	80 %

Liquidity Coverage Ratio (LCR) måler størrelsen på bankens likvide eiendeler i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon.

Note 26 Garantiansvar

Garantiansvar fordelt på garantiformer	2017	2016
Betalingsgarantier	23.100	27.317
Kontraktsgarantier	82.740	75.733
Lånegarantier	46.832	49.332
Garanti bankenes sikringsfond	-	-
Annet garantiansvar	14.300	12.895
Sum garantiansvar	166.972	165.277

Note 27 Pantstillelser

Det er innskudd på 52,0 mill kr og deponerte obligasjoner på 45,2 mill kr, totalt 97,2 mill kr som gir mulighet for å benytte Norges Bank ved funding. Se for øvrig note 25.



Peer Gynt ved Gälåvatnet.
Skuespiller: Svein Tindberg
Regi: Erik Ulfby.
Foto: Bård Gundersen

Erklæring fra styrets medlemmer og adm. banksjef.

Avgitt i samsvar med Lov om verdipapirhandel § 5-5 2. ledd pkt 3

Styret og adm. banksjef har i dag behandlet og godkjent årsberetning og årsregnskap for SpareBank 1 Gudbrandsdal for kalenderåret 2017 og pr. 31. desember 2017.

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2017, etter vår beste vurdering, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Opplysningene i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til banken, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor.

Vinstra, 14. februar 2018



Pål Egil Rønn
styreleder




Morten Randen
nestleder



Guro Selfors Lund
styremedlem



Siv Sviland Høye
styremedlem



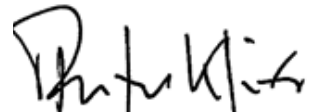
Trond Amundsen
styremedlem



Jorunn Blekastad
styremedlem



Trond Skjellerud
styremedlem



Per Ivar Kleiven
administrerende banksjef



Storgt. 132, NO-2615 Lillehammer
Postboks 324, NO-2602 Lillehammer

Foretaksregisteret:
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 61 27 01 01

www.ey.no

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Sparebank 1 Gudbrandsdal

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebank 1 Gudbrandsdal som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig



dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Lillehammer, 14. februar 2018
ERNST & YOUNG AS

Rune J. Bækholm
statsautorisert revisor

Hovedkontor

**Sparebank 1
Gudbrandsdal**
NO 937 888 104

Nedregata 69
2640 Vinstra
Telefaks 61 21 80 01

Avdelingskontor

Meierivegen 3,
2647 Sør-Fron
Faks 61 21 80 75

Hanstadgata 5,
2630 Ringebu
Faks 61 21 80 85

Storgata 54,
2609 Lillehammer
Faks 61 21 80 99

Storgata 17,
2670 Otta
Faks 61 21 80 60

Kundesenter 91502095
Åpent 07-24, alle dager